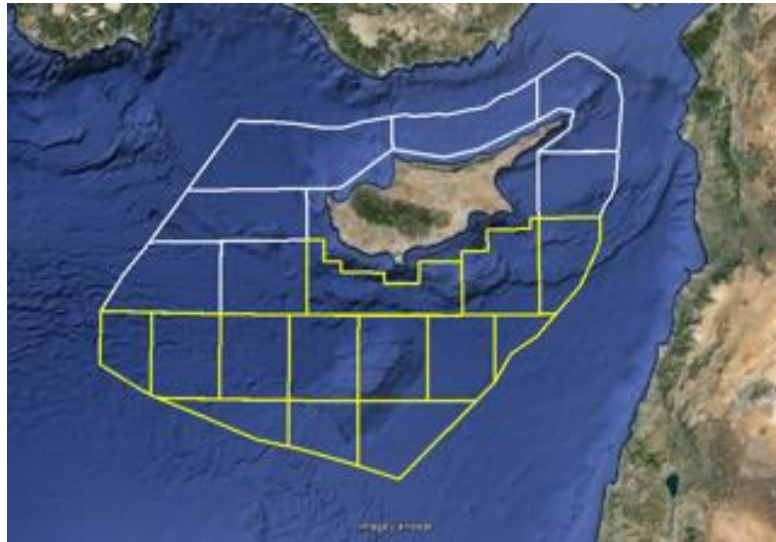

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**<<Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και η περίπτωση της
Κύπρου>>**

Σπουδαστής: Δρούγγος Άγγελος
Επιβλέπων Καθηγητής κ. Σιδέρης Ιωάννης

Νέα Μηχανιώνα 2015

**ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
Α.Ε.Ν ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΙΔΕΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

**ΘΕΜΑ: ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ**

ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ: ΔΡΟΥΓΓΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ

Α.Γ.Μ: 3141

Ημερομηνία ανάληψης της εργασίας: 04/04/2014

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας:

<i>A/A</i>	<i>Όνοματεπώνυμο</i>	<i>Ειδικότης</i>	<i>Αξιολόγηση</i>	<i>Υπογραφή</i>
<i>1</i>	ΤΣΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Α΄ Ε.Ν		
<i>2</i>	ΣΙΔΕΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΝΟΜΙΚΟΣ/ΚΟΙΝ. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΟΣ		
<i>3</i>				
ΤΕΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ				

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ : ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΛΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
1.1 Η Τρίτη Συνδιάσκεψη των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας και η Δημιουργία της ΑΟΖ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	8
2.1 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΑΟΖ	8
2.1.1 Το νομικό καθεστώς της ΑΟΖ	8
2.1.2 Δικαιώματα και εξουσίες στην ΑΟΖ	8
2.2 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΟΖ.....	10
2.2.1 Το πλάτος της ΑΟΖ	10
2.2.2 Μέτρηση και χάραξη της ΑΟΖ	10
2.2.3 Δικαιώματα νησιών και βράχων σε ΑΟΖ	12
2.3 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΟΖ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ	12
2.3.1 Οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ παρακείμενων ή αντικείμενων κρατών.....	12
2.4 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ	14
2.4.1 Ιστορική εξέλιξη- Ορισμός.....	14
2.4.2 Σύγκριση ΑΟΖ- Υφαλοκρηπίδα	16
2.4.3 Χάραξη ενός ενιαίου θαλάσσιου συνόρου	16
2.5 ΚΛΕΙΣΤΕΣ Η ΗΜΙΚΛΕΙΣΤΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ	17
2.5.1 Το καθεστώς των κλειστών ή ημίκλειστων θαλασσών	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	18
3.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ.	18
3.1.1 Ο ρόλος των σχετικών/ειδικών περιστάσεων κατά τις οριοθετήσεις θαλάσσιων συνόρων μεταξύ γειτονικών κρατών.....	18
3.1.2 Συμφωνίες Κύπρου με Αίγυπτο, Λίβανο και Ισραήλ για οριοθέτηση της ΑΟΖ.....	19
3.1.3 Η ανακολούθια της Τουρκίας	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	20
4.1 Κήρυξη ελληνικής και κυπριακής ΑΟΖ στην περιοχή μεταξύ Καστελόριζου και Κύπρου	20
4.1.1 Η γεωγραφική θέση της Κύπρου	21
4.1.2 Η ανακάλυψη των κοιτασμάτων φυσικού αερίου	22
4.2. Η Οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κυπριακής Δημοκρατίας	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	23
5.1. Η ενίσχυση των σχέσεων σε θέματα Ασφάλειας μεταξύ των κρατών στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	24
6.1 Ο ρόλος της Κυπριακής Δημοκρατίας στη νέα ενεργειακή πραγματικότητα στη Νότιο Ανατολική Μεσόγειο.....	24
6.1.1 Κυπριακή Δημοκρατία-Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου	24
6.1.2 Κυπριακή Δημοκρατία-Λίβανος	25
6.1.3 Κυπριακή Δημοκρατία-Κράτος του Ισραήλ.....	26
6.1.4 Κυπριακή Δημοκρατία-Αραβική Δημοκρατία της Συρίας	26
6.1.5. Κυπριακή Δημοκρατία-Τουρκική Δημοκρατία	27
6.1.6 Κυπριακή Δημοκρατία-Ελληνική Δημοκρατία.....	27
6.1.7 Οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης	28
6.2 Έρευνες Υδρογονανθράκων.....	29
6.2.1 Έρευνες Υδρογονανθράκων-Πρώτος Γύρος Αδειοδότησης	29
6.2.2 Έρευνες υδρογονανθράκων-Δεύτερος Γύρος Αδειοδότησης	32
6.2.3 Έρευνες Υδρογονανθράκων: Οικονομικά και Γεωπολιτικά Συμπεράσματα	33
6.2.4 Η Κυπριακή Αποκλειστική Ζώνη και η θέση της Τουρκίας.....	34
6.2.5 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη: Σχέσεις Τουρκίας-Ελλάδας.....	35
6.2.6 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη: Σχέσεις Τουρκίας-Λιβάνου.....	36
6.2.7 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη: Σχέσεις Τουρκίας-Ισραήλ.....	36
6.3 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και Κυπριακό Πρόβλημα ...	38
ΧΑΡΤΗΣ	41
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	42
ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ	43

Εισαγωγή

Η θάλασσα με τις ποικίλες χρήσεις, λειτουργίες και οφέλη που προσφέρει τόσο από άποψη φυσικών πόρων (ζωικοί και φυτικοί οργανισμοί, αλιεύματα, ορυκτός πλούτος) όσο και από την χρήση της ως πηγή ενέργειας μέσω των κυμάτων, ως διάυλος επικοινωνίας μέσω της ναυτιλίας, ως πηγή αναψυχής, ως σπουδαίος οικονομικός παράγοντας και πηγή πλούτου για τα παράκτια κράτη και τους παρόχθιους πληθυσμούς δεν θεωρείται άδικα οδός και θησαυρός, όριο άμυνας της εδαφικής ακεραιότητας των παράκτιων κρατών αλλά και οικονομικής χρησιμοποίησεως από όλα σχεδόν τα κράτη. Για τους ανωτέρω λόγους υπήρχε από πολύ νωρίς αυξημένο ενδιαφέρον για την όσο το δυνατόν καλύτερη και αποδοτικότερη αξιοποίηση της θάλασσας και του θαλάσσιου πλούτου της.

Η συνεχιζόμενη εκμετάλλευση της θάλασσας, που συνοδεύτηκε από σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις και τεχνολογικά επιτεύγματα, ήγειρε ζητήματα διεκδικήσεων από πλευράς των κρατών σε όλο και ευρύτερες θαλάσσιες περιοχές, οδήγησε στον σταδιακό κατακερματισμό της σε ποικίλες θαλάσσιες ζώνες εθνικής κυριαρχίας ή δικαιοδοσίας καθώς και σε διάφορες μεταξύ των κρατών ως προς την ανεύρεση σαφών και επαληθεύσιμων κριτηρίων για την οριοθέτηση των θαλάσσιων αυτών ζωνών. Πιθανόν, ο πρωταρχικός λόγος για την δημιουργία αυτών των συνόρων ήταν η τεχνολογική επίτευξη της εξόρυξης πολύτιμων υδρογονανθράκων και άλλων μη ζώντων πόρων του βυθού και του υπεδάφους, η οποία προϋπέθετε συχνά τον προσδιορισμό της περιοχής μεταξύ των χειριστών της. Διάφορες χώρες άρχισαν να διακηρύττουν νέες ζώνες θαλάσσιας δικαιοδοσίας και να καθορίζουν τα σύνορα με άλλα κράτη προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τις περιοχές στις ζώνες αποκλειστικής δικαιοδοσίας τους.

Τα ζητήματα της οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών, έτσι όπως αποτυπώθηκαν μέσα από την πρακτική των κρατών και το εθιμικό δίκαιο, με πρωταρχικούς στόχους στην επέκταση της κρατικής κυριαρχίας τους στη θάλασσα και την εξασφάλιση του δικαιώματος της ναυσιπλοΐας σε περιοχές εκτός της κρατικής δικαιοδοσίας αυτών, έχοντας διέλθει μέσα από περιόδους κρίσης και αμφισβητήσεων καθώς και μέσα από τρεις Διεθνείς Συνδιασκέψεις (1958, 1960, 1973-1982) για το δίκαιο της θάλασσας που οδήγησαν σε διεθνείς συμβάσεις αντίστοιχα στον χώρο του συμβατικού δικαίου, επιχείρησαν να καταλήξουν σε σταθερές και αντικειμενικές διαδικασίες στην οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών. Τα καθεστώτα της συνορεύουσας ζώνης της υφαλοκρηπίδας, της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (στο εξής ΑΟΖ) 200ν.μ. και της αιγιαλίτιδας ζώνης 12ν.μ. απέκτησαν ισχύ κανόνα δικαίου, ενώ η αξιοποίηση των υδρογονανθράκων κατά μήκος των ακτών πολλών κρατών έφερε σημαντικά οικονομικά, βιομηχανικά και τεχνολογικά οφέλη στα παράκτια κράτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Η Τρίτη Συνδιάσκεψη των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας και η Δημιουργία της ΑΟΖ

Η Τρίτη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας ξεκίνησε τις εργασίες της στις 3 Δεκεμβρίου του 1973. Για τη διαχείριση όλων των θεμάτων συγκροτήθηκαν τρεις κύριες επιτροπές. Τα θέματα των θαλάσσιων περιοχών υπό εθνική δικαιοδοσία και της ανοιχτής θάλασσας, συμπεριλαμβανομένου της χωρικής θάλασσας, της υφαλοκρηπίδας, της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης και του καθεστώτος των στενών που χρησιμοποιούνται διεθνώς για ναυσιπλοΐα ανατέθηκαν στη Δεύτερη Επιτροπή. Στη δεύτερη σύνοδο το καλοκαίρι του 1974 στο Καράκας,¹ η Δεύτερη Επιτροπή συνέταξε μια αναφορά των «Κύριων Τάσεων», ο σκοπός της οποίας ήταν να παραθέσει τις κυριότερες τάσεις που προέκυπταν από τις προτάσεις των κρατών που είχαν υποβληθεί σε μορφή σχεδίων είτε στην Υποθαλάσσια Επιτροπή είτε στη Συνδιάσκεψη. Παρότι παρουσιάστηκαν πολλές εκδοχές για την επίλυση ουσιαστικών θεμάτων, κεντρικό ζήτημα παρέμενε η φύση και η έννοια της αποκλειστικής ζώνης, για τον καθορισμό της οποίας υποβλήθηκαν προτάσεις από περισσότερες από εκατό χώρες.

Τον Απρίλιο του 1975, συστάθηκε η Ανεπίσημη Συμβουλευτική Ομάδα της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης από τη Δεύτερη Επιτροπή. Στην πρώτη της συνεδρίαση, ο Επίτροπος της Επιτροπής δήλωσε ότι: «τα κυριαρχικά δικαιώματα του παράκτιου κράτους πάνω στους ανανεώσιμους και μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους εντός της αποκλειστικής ζώνης δεν αποτελούν πλέον ζήτημα διένεξης ή αμφισβήτησης».² Η Ομάδα στη συνέχεια μελέτησε τον τρόπο με τον οποίο άλλα συμφέροντα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην οικονομική ζώνη, όπως η διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας, η δημιουργία τεχνητών νησιών και πλωτών εγκαταστάσεων, οι ελευθερίες της ναυσιπλοΐας και της υπέρ πτήσης, η τοποθέτηση υποθαλάσσιων καλωδίων και αγωγών. Οι συζητήσεις είχαν ως βάση της «Κύριες Τάσεις» και η Ομάδα με τη συμβολή των αντιπροσωπειών των κρατών κατέληξε στη σύνθεση ενός ενιαίου κειμένου διαπραγμάτευσης, η διατύπωση του οποίου είναι σχεδόν η ίδια με αυτή που συμπεριλήφθηκε τελικά στη Σύμβαση του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας, γεγονός που σήμαινε ότι οι βασικές διαφωνίες για τα δικαιώματα των παράκτιων κρατών είχαν επιλυθεί. Τα επόμενα χρόνια μέχρι το 1982 ξεκαθαρίστηκαν θέματα που αφορούσαν τα υπόλοιπα δικαιώματα της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης.

1) Η σύνοδος έλαβε χώρα από 20 Ιουνίου έως 29 Αυγούστου του 1974 στο Καράκας.

2) Δήλωση του S. Nandan (Fiji), Προέδρου της Δεύτερης Επιτροπής, "Informal Notes of the Secretariat of the Second Committee", First Meeting of Informal Consultative Group on Economic Zone, 24 Απριλίου 1975.

Τα δικαιώματα των περικόλειστων και μειονεκτούντων κρατώ στους πόρους των οικονομικών ζωνών των γειτονικών κρατών³ και την ειρηνική επίλυση των διαφωνιών που θα προέκυπταν από την εξάσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων στην ΑΟΖ των παράκτιων κρατών.⁴

Τελικά, στις 10 Δεκεμβρίου του 1982 υπεγράφη στο Montego Bay της Τζαμάικα η Νέα Συνθήκη για το Δίκαιο της Θάλασσας, όπου στο άρθρο 55 υιοθετήθηκε η έννοια της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης. Ολόκληρο το πέμπτο μέρος της Νέας Σύμβασης, άρθρα 55 έως 75, αφιερώνεται στη νέα αυτή έννοια, αναλύοντας το καθεστώς της. Η νέα αυτή Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου 1994, δώδεκα μήνες αφότου κυρώθηκε από το εξηκοστό κράτος, σύμφωνα με το άρθρο 308. Μέχρι σήμερα εκατόν εξήντα δύο χώρες έχουν επικυρώσει το περιεχόμενο της Νέας Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982.

3) Τα δικαιώματα των περικόλειστων και μειονεκτούντων κρατών αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης της Δ' Διαπραγματευτικής Ομάδας της Συνδιάσκεψης. Τα αποτελέσματα των συζητήσεων αποτέλεσαν τη βάση των άρθρων 69-72 της σύμβασης.

4) Το θέμα αυτό αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης της Ε' Διαπραγματευτικής Ομάδας της Συνδιάσκεψης, υπό την προεδρία του Κωνσταντίνου Σταυρόπουλου, επικεφαλής της ελληνικής αντιπροσωπίας. Οι κανόνες που προέκυψαν ενσωματώθηκαν στο άρθρο 297 (3) της σύμβασης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΑΟΖ

2.1.1 Το νομικό καθεστώς της ΑΟΖ

Σύμφωνα με το άρθρο 55 της Νέας Συνθήκης για το Δίκαιο της Θάλασσας η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη είναι μια θαλάσσια περιοχή πέρα και παρακείμενη της χωρικής θάλασσας, η οποία διέπεται από τους όρους της σύμβασης αυτής.

Καθόσον η έννοια της Αποκλειστικής Ζώνης είναι μια σχετικά νέα έννοια, η οποία καθιερώθηκε για πρώτη φορά στη Σύμβαση του 1982, προκύπτουν ερωτήματα και αμφιβολίες σχετικά με τη νομική φύση της ζώνης αυτής, όπως αν αποτελεί χωρική θάλασσα ή ανοιχτή θάλασσα ή μια νέα έννοια ανάμεσα στις προηγούμενες δύο.

Παρότι η νομική φύση της ΑΟΖ δεν ορίζεται σαφώς στη Νέα Σύμβαση του 1982 τα ερωτήματα αυτά διασαφηνίζονται αναλύοντας τα άρθρα 2, 3, 57, 58 και 86. Σύμφωνα με τα άρθρα αυτά το κράτος ασκεί πλήρη και απόλυτη κυριαρχία στην χωρική του θάλασσα, η οποία εκτείνεται μέχρι δώδεκα ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης (άρθρα 2 και 3). Αντίθετα στην ΑΟΖ, η οποία μπορεί να εκτείνεται μέχρι και διακόσια ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης (άρθρο 57), το κράτος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα και δικαιοδοσίες οικονομικού χαρακτήρα, αλλά ταυτόχρονα προβλέπονται για τα τρίτα κράτη δικαιώματα που ισχύουν και στην ανοιχτή θάλασσα, όπως το δικαίωμα ελεύθερης ναυσιπλοΐας και υπέρ πτήσης (άρθρο 58), όχι όμως και στη χωρική θάλασσα. Επίσης, το άρθρο 86 προβλέπει ότι την ανοιχτή θάλασσα αποτελούν οι θαλάσσιες περιοχές οι οποίες δεν αποτελούν χωρική θάλασσα, αποκλειστική οικονομική ζώνη, εσωτερικά ύδατα ή αρχιπελαγικά ύδατα κάποιου κράτους.

Συνεπώς η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη δεν είναι οπωσδήποτε χωρική θάλασσα και δεν αποτελεί μέρος της ανοιχτής θάλασσας, αλλά θεωρείται σαν ένα καθεστώς *suigeneris*, το οποίο εξυπηρετεί την εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των κρατών.

2.1.2 Δικαιώματα και εξουσίες στην ΑΟΖ

Σύμφωνα με τη νέα Σύμβαση (άρθρο 56), μέσα στην ΑΟΖ, το παράκτιο κράτος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα, οικονομικού κυρίως χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνουν:

- α. Την εξερεύνηση, εκμετάλλευση, διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων, ζώντων ή μη, των υπερκειμένων υδάτων, του βυθού και του υπεδάφους.
- β. Άλλες δραστηριότητες που έχουν σχέση με την εξερεύνηση και εκμετάλλευση της ζώνης για οικονομικούς σκοπούς όπως π.χ. η παραγωγή ενέργειας από τα ύδατα, τα ρεύματα και τους ανέμους.
- γ. Την τοποθέτηση και χρησιμοποίηση τεχνητών νησιών, εγκαταστάσεων και κατασκευών (συναφές και το άρθρο 60).
- δ. Το δικαίωμα διεξαγωγής θαλάσσιας επιστημονικής έρευνας (όπως ρυθμίζεται ειδικότερα από τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 246), που σημαίνει πως τα άλλα κράτη χρειάζονται την συμφωνία και άδεια του παράκτιου κράτους για να πραγματοποιήσουν τέτοια έρευνα.
- ε. Την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην περιοχή

της ζώνης και για όλες τις δραστηριότητες σ' αυτή.

Ωστόσο για την άσκηση των προαναφερόμενων δικαιωμάτων, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση η διακήρυξη από το ενδιαφερόμενο παράκτιο κράτος της ΑΟΖ του, ώστε με αυτόν τον τρόπο να ενημερωθούν και τα υπόλοιπα κράτη. Επομένως τα δικαιώματα επί της ΑΟΖ έχουν προτιμησιακό χαρακτήρα, σε αντίθεση βέβαια με την υφαλοκρηπίδα όπου τα δικαιώματα των κρατών είναι αποκλειστικά συμφυή. Επιπλέον, από τη στιγμή που θα ανακηρυχθεί η ΑΟΖ, το Παράκτιο Κράτος υποχρεούται να δημοσιεύσει νέους χάρτες όπου θα έχουν χαραχτεί με ακρίβεια τα όρια και οι συντεταγμένες της ΑΟΖ και οι οποίοι θα πρέπει να κατατίθενται στη Γενική Γραμματεία του ΟΗΕ (άρθρο 75).

Με την καθιέρωση της ΑΟΖ, αναγνωρίζονται ευρεία δικαιώματα στα παράκτια κράτη, αφού τα τελευταία είναι αυτά που αποκόμισαν το μεγαλύτερο μέρος των προνομίων σχετικά με το θεσμό αυτό. Παρ' όλα αυτά η ΑΟΖ δεν θίγει άλλες ελευθερίες πέρα από αυτές που μεταβιβάζονται στην παράκτια δικαιοδοσία κάτω από το νέο καθεστώς. Έτσι τα τρίτα κράτη απολαμβάνουν τα δικαιώματα που έχουν στην ανοιχτή θάλασσα (άρθρο 87), όπως:

- α. την ελευθερία ναυσιπλοΐας
 - β. την ελευθερία υπέρ πτήσεως
 - γ. την ελευθερία ποντίσεως υποβρυχίων αγωγών και καλωδίων
 - δ. Κάθε άλλη χρήση διεθνώς νόμιμη,
- υπό την προϋπόθεση τα τελευταία να σέβονται τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους και να τηρούν τους νόμους και τις ρυθμίσεις που έχουν υιοθετηθεί από αυτό στην ΑΟΖ του.

Ειδικότερα ως προς την ελευθερία όλων των κρατών να κάνουν κάθε άλλη διεθνώς νόμιμη χρήση της ΑΟΖ, κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Συμβάσεως 1982, έγινε συζήτηση αν σε αυτήν την ελευθερία περιλαμβάνονται οι στρατιωτικές δραστηριότητες. Έτσι, όσον αφορά τις στρατιωτικές ασκήσεις και τις δοκιμές όπλων, υπάρχει ασάφεια αν το παράκτιο κράτος μπορεί να αντιταχθεί. Επικρατεί η άποψη ότι το παράκτιο κράτος όταν έχει εξαγγείλει ΑΟΖ, μπορεί να έχει αντιρρήσεις για όσες στρατιωτικές δραστηριότητες ενδεχομένως να βλάψουν τους ζώντες πόρους και το θαλάσσιο περιβάλλον, ή να διακινδυνεύουν την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας.

Αντίθετα, όσον αφορά στην ελευθερία της αλιείας, η Σύμβαση αφήνει ένα πολύ μικρό περιθώριο για τα τρίτα κράτη να αλιεύουν και γενικότερα να προβαίνουν στην εκμετάλλευση της ζώνης αυτής, χωρίς τη ρητή συναίνεση του παράκτιου κράτους. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι όροι και οι τρόποι συμμετοχής των τρίτων κρατών, καθορίζονται από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέσω διμερών, περιφερειακών συμφωνιών (άρθρο 62, παρ. 2).

Εξαίρεση αποτελούν τρεις κατηγορίες κρατών στις οποίες αναγνωρίζεται, σύμφωνα με τη Σύμβαση, το δικαίωμα να αλιεύουν στην ΑΟΖ ενός παράκτιου κράτους, σε περίπτωση που οι δυνατότητες του τελευταίου στην αλιεία των αποθεμάτων της ΑΟΖ του είναι κατώτερες του επιτρεπτού όγκου αλιεύματος. Τις κατηγορίες αυτές αποτελούν:

1. Τα περικλειστα κράτη της περιοχής, τα οποία έχουν δικαίωμα να μετέχουν στην αλίευση των ζωντανών οργανισμών μόνο σε ότι απομένει μετά την αλίευση από το παράκτιο κράτος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 69της Σύμβασης.
2. Τα γεωγραφικώς μειονεκτούντα κράτη, δηλαδή εκείνα που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με άλλα παράκτια κράτη, τα οποία μετέχουν στην

- αλιεία με τις ίδιες ακριβώς προϋποθέσεις που αναγνωρίζονται και στα περικλειστα κράτη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 70 της Σύμβασης.
3. Τα υπόλοιπα κράτη και κυρίως εκείνα που συνήθως αλίευαν στην ΑΟΖ ή που συνέβαλαν στις έρευνες για τον προσδιορισμό των αποθεμάτων των αλιευμάτων (άρθρο 62) μπορούν να μετέχουν στην αλίευση, εφόσον όμως υπάρχει πλεονάζον αλίευμα.

2.2 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΟΖ

2.2.1 Το πλάτος της ΑΟΖ

Το πλάτος της Αποκλειστικής Ζώνης σύμφωνα με το άρθρο 57 της Σύμβασης του 1982 μπορεί να εκτείνεται μέχρι τα διακόσια ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης, με βάση τις οποίες έχει καθοριστεί το πλάτος της χωρικής θάλασσας. Συνεπώς αν το κράτος έχει καθορίσει χωρική θάλασσα πλάτους δώδεκα ναυτικών μιλίων, τότε η ΑΟΖ που θα διακηρύξει θα έχει πλάτος μέχρι εκατόν ογδόντα οκτώ ναυτικά μίλια. Επισημαίνεται ότι το όριο των διακοσίων ναυτικών μιλίων δεν είναι υποχρεωτικό και ότι το κράτος μπορεί να διακηρύξει ΑΟΖ μικρότερου πλάτους.

2.2.2 Μέτρηση και χάραξη της ΑΟΖ

Στη Σύμβαση του 1982 δεν γίνεται ειδική αναφορά στον τρόπο χάραξης του εσωτερικού και του εξωτερικού ορίου της ΑΟΖ, και κατ' επέκταση χρησιμοποιούνται οι ίδιες διαδικασίες για τη χάραξη των ορίων της χωρικής θάλασσας. Έτσι σε κάθε περίπτωση πρέπει να προηγηθεί η χάραξη των ορίων της χωρικής θάλασσας, προκειμένου στη συνέχεια να καθοριστεί η έκταση της ΑΟΖ, εφόσον το παράκτιο κράτος επιθυμεί να καθιερώσει ΑΟΖ. Οι κυριότερες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από τα παράκτια κράτη για την οριοθέτηση του εσωτερικού ορίου της χωρικής θάλασσας (και στη συνέχεια των υπόλοιπων θαλάσσιων ζωνών) και της χάραξης των «Γραμμών Βάσεως», είναι:

- α. Η μέθοδος της «Φυσικής Ακτογραμμής» (άρθρο 5)
- β. Η μέθοδος των «Ευθειών Γραμμών Βάσεως» (άρθρο 7)
- γ. Συνδυασμός των δύο μεθόδων αναλόγως της γεωφυσικής μορφής των ακτών του ηπειρωτικού εδάφους ή και των νησιών μεμονωμένα (άρθρο 14). Οι «γραμμές» αυτές αποτελούν και το σύνορο μεταξύ των «Εσωτερικών Υδάτων» και της «Χωρικής Θάλασσας». Σημειώνεται ότι οι «Γραμμές Βάσεως» αναφέρονται στο άρθρο 3 της Σύμβασης ως το εσωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας.

Η μέθοδος της «Φυσικής Ακτογραμμής» χρησιμοποιείται από τα Κράτη όταν το μέτωπο της ακτής του ηπειρωτικού εδάφους ή των νησιών τους δεν παρουσιάζει πολυσχιδείς οδοντώσεις ή βαθιές εσοχές (indentation). Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι η φυσική ακτογραμμή, δηλαδή η γραμμή που σχηματίζεται από τα σημεία επαφής της θάλασσας με την ξηρά, δεν είναι σταθερή στις περιοχές όπου υπάρχει παλίρροια και δημιουργείται άλλοτε πλήμμη και άλλοτε κατώτατη ρηχία. Η γραμμή της κατώτατης ρηχίας, η χρήση της οποίας έχει επικρατήσει για τη χάραξη της χωρικής θάλασσας, πρωτοεμφανίστηκε ως τρόπος οριοθέτησης το 1839, κατά την υπογραφή σύμβασης αλιείας μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας. Επίσης συμπεριλήφθηκε στα σχέδια της Επιτροπής προετοιμασίας της Συνδιάσκεψης της Χάγης του 1930, τα οποία αποτέλεσαν τη βάση για τις εργασίες της Διεθνούς Επιτροπής για το Δίκαιο της Θάλασσας, που οδήγησε στην υπογραφή της Σύμβασης της Γενεύης για την Αιγιαλίτιδα και την Παρακείμενη Ζώνη στις 29 Απριλίου του 1958, όπου

υιοθετήθηκε η γραμμή της κατώτατης ρηχίας για τη χάραξη της «Φυσική Ακτογραμμής» στο άρθρο 3. Το άρθρο 5 της Σύμβασης του 1982 αποτελεί σχεδόν ακριβή μεταφορά του άρθρου 3 της Σύμβασης της Γενεύης.⁵

Οι Ευθείες Γραμμές Βάσεως θεσμοθετήθηκαν με αφορμή την υπόθεση Αλιείας μεταξύ Αγγλίας-Νορβηγίας (1951) όταν το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ), επηρεάστηκε από τη γεωμορφολογία των νορβηγικών ακτών με τα φιόρδ και τις συστάδες των νησιών και βράχων που βρίσκονται ως φραγμοί ή περιδέραιο, και απεδέχθη τη νορβηγική άποψη να κλείνει με ευθείες γραμμές, που δεν απέχουν πολύ των ακτών, τις πολυσχιδείς εσοχές των παραλιών της (skjaetgaard).

Στη Σύμβαση του 1982 έχει υιοθετηθεί ανάλογη διατύπωση στο άρθρο 7. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, για να χρησιμοποιήσει ένα παράκτιο κράτος τη μέθοδο των Ευθειών Γραμμών Βάσεως (ΕΓΒ), θα πρέπει να πληρούνται οι κάτωθι προϋποθέσεις:

1. Η ακτογραμμή πρέπει να παρουσιάζει βαθιές εσοχές - κολπώσεις ή να υπάρχει κατά μήκος της ακτογραμμής ή σε γειτνίαση με αυτήν, συστάδα νησιών υπό μορφή φραγμού ή περιδέραιο (άρθρο 7, παρ. 1).
2. Οι ΕΓΒ δεν θα πρέπει να παρεκκλίνουν σημαντικά από την γενική κατεύθυνση της ακτής, δηλαδή πρέπει να βρίσκονται σε στενή γειτνίαση με την ξηρά, για να είναι δυνατόν να θεωρηθούν περαιτέρω τα περικλειόμενα από αυτές προς την ξηρά ύδατα ως εσωτερικά (internal waters) (άρθρο 7, παρ. 3).
3. Όταν υπάρχουν σκόπελοι, θα πρέπει αφενός να έχουν σημαθεί με φάρο ή φανό και αφετέρου η χάραξη των ΕΓΒ προς και από τους σκοπέλους να έχει αναγνωρισθεί διεθνώς (άρθρο 7, παρ. 4).
4. Η σημασία συγκεκριμένων ΕΓΒ μετά από μακροχρόνια χρήση να έχει αναγνωρισθεί διεθνώς υπέρ του παρακτίου κράτους ιδιαίτερα από απόψεως οικονομικού ενδιαφέροντος (άρθρο 7, παρ. 5).
5. Δεν αποκόπτουν την Χωρική Θάλασσα άλλου κράτους από την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) του ή την Ανοικτή Θάλασσα (άρθρο 7, παρ. 6).

Στο σύστημα των «Ευθειών Γραμμών Βάσεως» τα Κράτη μπορούν να εντάξουν και:

- 1) Τις εκβολές των ποταμών, κλείνοντας με ευθύγραμμο τμήμα το στόμιο τους χρησιμοποιώντας την χαμηλότερη ρηχία του σταθερού εδάφους που βρίσκεται εκατέρωθεν των εκβολών του ποταμού, ακόμη και όταν σχηματίζονται δέλτα (άρθρο 9). Τους κόλπους, κλείνοντας δηλαδή τις εσοχές θάλασσας στην ξηρά (άρθρο 10), όταν όμως:
 - 1) το ευθύγραμμο τμήμα που υπολογίζεται από την χαμηλότερη ρηχία των εκατέρωθεν ακτών του κόλπου στο στόμιό του δεν υπερβαίνει τα 24νμ, και
 - 1) συγχρόνως όταν εφαρμοσθεί και ο κανόνας του ημικύκλιου, δηλαδή όταν σχεδιασθεί νοητό ημικύκλιο με διάμετρο το ανωτέρω ευθύγραμμο τμήμα του στομίου και η επιφάνεια της θάλασσας που περιέχεται στο ημικύκλιο είναι ίση ή μικρότερη από την επιφάνεια των υδάτων που περιέχονται στην εσοχή της θάλασσας στην ξηρά.
 - 2) Τις μόνιμες λιμενικές εγκαταστάσεις (άρθρο 11), δηλαδή υπολογίζοντας με ευθύγραμμο τμήμα τους μόλους, τις αποβάθρες, τις προκυμαίες και τους κυματοθραύστες, που έχουν κατασκευασθεί για να εξυπηρετούν το ενιαίο λιμενικό σύστημα, καίτοι είναι δυνατόν να μην άπτονται της ξηράς.

5) Έκθεση της Διάσκεψης της Διεθνούς Νομικής Εταιρείας στη Σόφια (2012) με θέμα «Οι Γραμμές Βάσεως του Διεθνούς Θαλάσσιου Δικαίου», σελ. 10

Δεν υπολογίζονται όμως στις μόνιμες εγκαταστάσεις λιμένων οι εγκαταστάσεις "εκτός και μακράν" της ακτής και τα "τεχνητά" νησιά. Σημειώνεται ότι οι κόλποι αλλά και οι μόνιμες λιμενικές εγκαταστάσεις μπορούν να κλειστούν με ευθύγραμμο τμήμα μεμονωμένα από τα Κράτη και ανεξάρτητα από την εφαρμογή των «Ευθειών Γραμμών Βάσεως».

Για τη χάραξη του εξωτερικού ορίου της Αποκλειστικής Ζώνης η Σύμβαση του 1982 δεν προβλέπει συγκεκριμένη μέθοδο. Επομένως θα μπορούσε, όπως και στην περίπτωση του εσωτερικού ορίου της ΑΟΖ, να συναχθεί, ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ίδιες μέθοδοι για τη χάραξη του εξωτερικού ορίου της Χωρικής Θάλασσας. Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας είναι η γραμμή της οποίας κάθε σημείο βρίσκεται σε τόση απόσταση από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσεως, όσο είναι το εύρος της χωρικής θάλασσας. Η μέθοδος αυτή είχε υιοθετηθεί με το άρθρο 6 στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για τη Χωρική Θάλασσα και τη Συνορεύουσα Ζώνη, και θεωρείται ότι προσομοιάζει με τη μέθοδο χάραξης του ημικυκλίου (courbetangente), μια εκ των τριών μεθόδων που είχαν επισημανθεί από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης στην υπόθεση αλιείας μεταξύ Αγγλίας-Νορβηγίας (1951). Οι άλλες δύο μέθοδοι είναι η μέθοδος της παράλληλης χάραξης (traceparallele) και της πολυγωνικής χάραξης.

2.2.3 Δικαιώματα νησιών και βράχων σε ΑΟΖ

Σύμφωνα με την Σύμβαση 1982 (άρθρο 121), τα Νησιά έχουν ΑΟΖ αλλά οι Βράχοι που δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δεν έχουν οικονομική ζωή από μόνοι τους δεν έχουν δικαίωμα σε ανάλογη ζώνη. Η σημασία του άρθρου αυτού είναι πολύ σημαντική για τη χώρα μας, η οποία διαθέτει πλήθος νησιών όπως θα παρατεθεί και παρακάτω, κατά την ανάλυση των πιθανών ορίων της ΑΟΖ της Ελλάδας, στην περίπτωση που η χώρα μας αποφασίσει να την διακηρύξει.

2.3 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΟΖ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

2.3.1 Οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ παρακείμενων ή αντικείμενων κρατών

Η οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ δύο ή περισσότερων γειτονικών Κρατών (παρακείμενων ή απέναντι), των οποίων τα θαλάσσια σύνορα απέχουν λιγότερο από 400 ν.μ. και συνεπώς καθίσταται αδύνατη η ταυτόχρονη διακήρυξη ΑΟΖ των 200 ν.μ., διέπεται από το άρθρο 74 της Σύμβασης του 1982. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό:

- 1) Η οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ παρακείμενων ή απέναντι κρατών πραγματοποιείται αρχικά με την καθιερωμένη του Διεθνούς Δικαίου αρχή της μεταξύ των κρατών συμφωνίας, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 38 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου, προκειμένου να επιτευχθεί δίκαιη λύση.

- 2) Εφόσον τα ενδιαφερόμενα κράτη δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία σε εύλογο χρονικό διάστημα, τότε θα πρέπει να προσφύγουν σε διεθνή δικαιοδοτική διαδικασία είτε μέσω του ΔΔΧ ή με από κοινού διαιτητικό όργανο ή επιτροπή συμβιβασμού, όπως προβλέπει η διαδικασία επιλύσεως των διαφορών στο Μέρος XV της Σύμβασης.⁶

Όσο εκκρεμεί η επίτευξη συμφωνίας, στο πλαίσιο της παραγράφου 1, τα ενδιαφερόμενα κράτη, θα πρέπει να καταβάλουν κάθε προσπάθεια στο πνεύμα συνεννόησης και συνεργασίας, για την επίτευξη προσωρινών διευθετήσεων πρακτικής φύσης - κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου - για να μη θέσουν σε κίνδυνο ή παρεμποδίσουν την επίτευξη τελικής συμφωνίας. Οι διευθετήσεις αυτές δεν επηρεάζουν την τελική οριοθέτηση.

- 3) Όταν υπάρχει συμφωνία σε ισχύ μεταξύ γειτονικών κρατών, τα ζητήματα που σχετίζονται με την οριοθέτηση των ΑΟΖ τους, θα καθορίζονται με βάση τα διαλαμβανόμενα στη συμφωνία αυτή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η οριοθέτηση επικαλυπτόμενων ΑΟΖ διέπεται, σύμφωνα πάντα με τη Σύμβαση του 1982, από τις ίδιες διατάξεις που η σύμβαση προβλέπει και για την οριοθέτηση των επικαλυπτόμενων υφαλοκρηπίδων στο άρθρο 83, όπου χρησιμοποιείται η ίδια ακριβώς διατύπωση. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί, ότι τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης του 1982 καθορίζουν μόνο το επιθυμητό αποτέλεσμα, χωρίς να υποδεικνύουν συγκεκριμένη μέθοδο για την οριοθέτηση των επικαλυπτόμενων υφαλοκρηπίδων ή ΑΟΖ.

Αυτό ήταν αποτέλεσμα συμβιβασμού μεταξύ των δύο κυρίαρχων απόψεων που είχαν επικρατήσει κατά την Τρίτη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, όπου μια ομάδα κρατών υποστήριζε πως η οριοθέτηση θα έπρεπε να πραγματοποιείται με τις αρχές της ευθυδικίας, όπου υπάρχει η δυνατότητα επίκλησης σχετικών περιστάσεων,⁷ ενώ η άλλη ομάδα κρατών επιθυμούσε ως μέθοδο οριοθέτησης την αρχή της μέσης/ίσης απόστασης ειδικών περιστάσεων. Η αρχή αυτή είχε συμπεριληφθεί στο άρθρο 6 στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, σύμφωνα με το οποίο:

- α. Μεταξύ των απέναντι κρατών τα όρια καθορίζονται με βάση τον κανόνα της μέσης γραμμής, κάθε σημείο της οποίας βρίσκεται σε ίση απόσταση από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης από τις οποίες μετριέται το εύρος της χωρικής θάλασσας καθενός από τα κράτη αυτά (άρθρο 6, παρ.1).
- β. Μεταξύ παρακείμενων κρατών ο καθορισμός των ορίων διενεργείται με την εφαρμογή της αρχής της ίσης απόστασης από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης από τις οποίες μετριέται το εύρος της χωρικής θάλασσας καθενός από τα κράτη αυτά (άρθρο 6, παρ.2). Αντίθετα ο κανόνας της μέσης απόστασης της παραγράφου 1 του άρθρου 6 (οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας μεταξύ αντικείμενων κρατών) θεωρείται πλέον μέρος του εθνικού δικαίου, μετά την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ μεταξύ της Γροιλανδίας και του νησιού Jan Mayen (Νορβηγία).⁸

6) Άρθρο 237 της Σύμβασης του 1982

7) Οι αρχές της ευθυδικίας/σχετικών περιστάσεων εμφανίζονται πρώτη φορά στην Υπόθεση της Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή της μέσης/ίσης απόστασης δεν αποτελεί την προτιμητέα αρχή με βάση το εθνικό Δίκαιο, αλλά απλά μια από τις μεθόδους οριοθέτησης (North Sea Continental Shelf, Judgment, I.C.J. Reports 1969, σελ. 53, παρ.101).

8) Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen, Judgment, I.C.J. Reports 1993, σελ.62, παρ. 56.

Επιπλέον σημειώνεται, ότι στη Σύμβαση του 1982, η έννοια των ειδικών περιστάσεων εμφανίζεται μόνο στο άρθρο 15, που αφορά στην οριοθέτηση της χωρικής θάλασσας μεταξύ γειτονικών κρατών, χωρίς να διευκρινίζεται ποιες περιστάσεις θεωρούνται ειδικές⁹ Όπως θα αναφερθεί παρακάτω, το θέμα της αναγνώρισης πλήρους δικαιώματος χωρικής θάλασσας, συνορεύουσας ζώνης, υφαλοκρηπίδας ή ΑΟΖ στα νησιά έχει αντιμετωπιστεί κάποιες φορές ως ειδική περίπτωση.

2.4 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ

2.4.1 Ιστορική εξέλιξη- Ορισμός

Το διεθνές ενδιαφέρον των Παρακτίων Κρατών για την οικονομική εκμετάλλευση του συνεχόμενου των ακτών τους βυθού και του υποθαλασσίου υπεδάφους, άρχισε να αναπτύσσεται το 1945 με την διακήρυξη του προέδρου Τρούμαν, που έδινε νομική υπόσταση στο δικαίωμα των Η.Π.Α. για την εκμετάλλευση των φυσικών πηγών και πόρων της υποθαλάσσιας περιοχής που ονομαζόταν από τους γεωλόγους (από το 1898) «Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα» (Continental Shelf). Έτσι άρχισε δηλαδή να νομιμοποιείται η δικαιοδοσία των Παρακτίων Κρατών στις γεωφυσικές αυτές υποθαλάσσιες περιοχές και να εμπεδώνεται το κυριαρχικό δικαίωμα τους για την αποκλειστική εκμετάλλευση των φυσικών πηγών και πόρων που βρίσκονται σε αυτές.

Η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα υιοθέτησε και κωδικοποίησε τα κυριαρχικά δικαιώματα του Παρακτίου Κράτους για τους σκοπούς της εξορύξεως και εκμεταλλεύσεως όλων των φυσικών πηγών του υποθαλασσίου εδάφους και υπεδάφους, χωρίς να παρεμποδίζεται όμως το δικαίωμα των άλλων Κρατών να απολαμβάνουν του δικαιώματος της χρήσεως της θάλασσας και εκμεταλλεύσεως της αλιείας (άρθρα 2 και 5). Παράλληλα διευκρινίστηκε και το δικαίωμα των άλλων Κρατών να ποντίζουν υποθαλάσσια καλώδια και αγωγούς στην περιοχή αυτή (άρθρο 4). Η Σύμβαση του 1958, καθορίζει την νομική Υφαλοκρηπίδα που αρχίζει από το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας που έχει καθορίσει το Παράκτιο Κράτος χωρίς να καθορίζει συγκεκριμένο εύρος, αλλά την ήθελε να φτάνει σε απόσταση μέχρι εκεί που το βάθος του νερού φτάνει τα 200 μέτρα, ή έως εκεί που τελειώνει η ισοβαθής των 200 μέτρων ως ανώτατο μέγεθος σε απόσταση (άρθρο 1). Με την Σύμβαση αυτή, πέραν του Ηπειρωτικού εδάφους, αναγνωριζόταν και στα Νησιά (χωρίς όμως να γίνεται καμία μνεία για τους Βράχους), πλήρες δικαίωμα σε Υφαλοκρηπίδα (άρθρο 1), ενώ η οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ γειτονικών Κρατών προβλεπόταν να γίνεται, όπως έχει αναφερθεί, με βάση την αρχή της μέσης γραμμής ή της ίσης απόστασης (άρθρο 6).

9) Σύμφωνα με το άρθρο 15: όταν οι ακτές δύο κρατών είναι παρακείμενες ή βρίσκονται η μια απέναντι από την άλλη, κανένα από τα δύο κράτη δεν δικαιούται, εκτός αν υπάρχει συμφωνία περί του αντιθέτου μεταξύ τους, να εκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη του πέραν της μέσης γραμμής, της οποίας κάθε σημείο ισαπέχει από τα πλησιέστερα σημεία των γραμμών βάσης, από τα οποία μετρείται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης καθενός από τα δύο κράτη. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται, ωστόσο, στις περιπτώσεις ύπαρξης Βενεζουέλα – Ολλανδικές Αντίλλες, Limits in the Seas, No 105 Maritime Boundaries: Colombia-Dominican Republic & Neth. Antilles - Venezuela, 1986, σελ. 4-5. Δόθηκε στις Ολλανδικές Αντίλλες μικρότερη θαλάσσια περιοχή από αυτή που προβλεπόταν με βάση την αρχή της μέσης απόστασης.

Προκειμένου να γεφυρωθούν οι ανισότητες που δημιούργησε η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα μεταξύ των κρατών που είχαν, σύμφωνα με το γεωλογικό ορισμό, Υφαλοκρηπίδα και των κρατών που είχαν «αδικηθεί» από τη φύση, υιοθετήθηκε στη Σύμβαση του 1982 η έννοια της Νομικής Υφαλοκρηπίδας, όπου αφιερώνεται το μέρος VI σύμβασης (άρθρα 76-85). Επίσης, με το Παράρτημα II συγκροτείται «Επιτροπή», που θα ασχοληθεί με τις περιπτώσεις της Υφαλοκρηπίδας που επεκτείνεται πέραν των 200 ν.μ. Σύμφωνα λοιπόν με τη νέα Σύμβαση:

- 1) Ο προσδιορισμός της εκτάσεως της Υφαλοκρηπίδας για όλα τα κράτη (παράκτια, αρχιπελαγικά, νησιωτικά και μικτά) αρχίζει από το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσάς τους, φτάνει τα 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσεως (φυσική ακτογραμμή ή ΕΓΒ), από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας, όταν το εξωτερικό όριο του «ύφαλοπλαισίου» βρίσκεται σε μικρότερη των 200 νμ απόσταση (άρθρο 76, παρ. 1).
- 2) Η Υφαλοκρηπίδα μπορεί να επεκταθεί μέχρι τα 350 νμ. Τούτο επιτρέπεται (δηλαδή απόσταση μεγαλύτερη από 200 νμ), όταν η μορφολογία του υποθαλασσίου εδάφους παρουσιάζει «ωκεάνιες ράχες» σε τέτοιες μορφές και έκταση που δημιουργείται πρόβλημα για τον ακριβή προσδιορισμό μεταξύ του «ύφαλο πλαισίου» και του «ωκεάνιου βυθού» (άρθρο 76, παρ.5).
- 3) Η Υφαλοκρηπίδα δεν θα υπερβαίνει τα 100 νμ μετά την ισοβαθή καμπύλη των 2500 μέτρων (άρθρο 76, παρ. 5).
- 4) Αναγνωρίζεται πλήρες δικαίωμα σε Υφαλοκρηπίδα στα νησιά (άρθρο 121, παρ. 2), ενώ για τους Βράχους καθορίζεται κριτήριο να μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή να έχουν από μόνοι τους οικονομική ζωή για να μπορούν να διεκδικήσουν Υφαλοκρηπίδα (άρθρο 121, παρ. 3).
- 5) Το προϊόν της εκμεταλλεύσεως από τα 200 νμ, έως του τελικού ανωτάτου ορίου των 350 νμ, θα μοιράζεται και στα υπό ανάπτυξη κράτη (άρθρο 82 και Παράρτημα II).
- 6) Τα δικαιώματα ενός Κράτους στην Υφαλοκρηπίδα του:

i. Είναι «κυριαρχικά». Αυτό σημαίνει ότι τα δικαιώματα αυτά -σε αντιδιαστολή με την πλήρη κυριαρχία – αναγνωρίζονται στο παράκτιο κράτος για συγκεκριμένους λειτουργικούς σκοπούς και αφορούν στην έρευνα και την εκμετάλλευση των «φυσικών πόρων» που βρίσκονται στην θαλάσσια αυτή ζώνη (άρθρο 77, παρ. 1).

ii. Είναι αποκλειστικά. Δηλαδή στην περίπτωση που ένα Κράτος δεν ασκεί τα κυριαρχικά του δικαιώματα στην Υφαλοκρηπίδα του, κανένα άλλο Κράτος δεν μπορεί να προχωρήσει σε έρευνα ή και σε εκμετάλλευσή της, χωρίς τη συγκατάθεση του πρώτου (άρθρο 77, παρ. 2).

iii. Υπάρχουν ακόμη και όταν το Κράτος δεν την έχει οριοθετήσει ή εξαγγείλει (άρθρο 77, παρ. 3).

iv. Αφορούν τους φυσικούς πόρους, οι οποίοι αποτελούνται από τους ορυκτούς, τους μεταλλευτικούς και άλλους ζώντες και μη ζώντες οργανισμούς που κάθονται ή κινούνται στην επιφάνεια του βυθού ή κάτω από αυτόν (άρθρο 77, παρ. 4).

2.4.2 Σύγκριση ΑΟΖ- Υφαλοκρηπίδας

Οι έννοιες της Υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ συνυπάρχουν στη Σύμβαση του 1982. Αξίζει να σημειωθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές τους από νομική και γεωγραφική άποψη, καθόσον έχουν λάβει χώρα πολλές συζητήσεις στη χώρα μας για το αν πρέπει να καθοριστούν και οι δύο ζώνες ή αν αρκεί η οριοθέτηση μιας ζώνης εκ των δύο, όπως θα αναλυθεί σε επόμενη ενότητα. Οι ομοιότητες μεταξύ των δύο θαλάσσιων περιοχών μπορούν να συνοψιστούν στις κάτωθι:

Τα δικαιώματα του Κράτους επί των ζωνών αυτών είναι κυριαρχικά.

1. Έχουν κατ' αρχάς το ίδιο πλάτος των 200 ν.μ., πλην των περιπτώσεων όπου το πλάτος της Υφαλοκρηπίδας επεκτείνεται στα 350 ν.μ.
2. Ισχύει το ίδιο καθεστώς για το βυθό και το υπέδαφος (άρθρο 56, παρ. 3).
3. Δικαίωμα και στις δύο ζώνες έχουν τα ηπειρωτικά εδάφη, τα νησιά καθώς και οι βράχοι που μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή να έχουν από μόνοι τους οικονομική ζωή.
4. Στην περίπτωση γειτονικών κρατών προβλέπονται οι ίδιες διατάξεις για την οριοθέτηση των δύο ζωνών.

Οι διαφορές μεταξύ των δύο ζωνών συνοψίζονται ως εξής:

1. Στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους υφίστανται αυτοδικαίως, ενώ στην περίπτωση της ΑΟΖ απαιτείται ειδική διακήρυξη.
2. Στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους είναι αποκλειστικά, ενώ τα δικαιώματα στην ΑΟΖ έχουν προτιμησιακό χαρακτήρα, καθόσον προβλέπονται ειδικές διατάξεις για τα περικόλιστα και τα γεωγραφικώς μειονεκτούντα κράτη, καθώς και για τα κράτη που παραδοσιακά αλίευαν στην περιοχή.
3. Τα δικαιώματα στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας είναι οικονομικής φύσεως και αφορούν στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Στην περίπτωση της ΑΟΖ, πέρα από την οικονομική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, το κράτος έχει πρόσθετες δικαιοδοσίες, όπως την προστασία και διατήρηση του θαλασσίου περιβάλλοντος στην περιοχή της ζώνης.
4. Στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους περιορίζονται στο έδαφος και στο υπέδαφος του βυθού. Αντίθετα στην περίπτωση της ΑΟΖ τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους επεκτείνονται και στα υπερκείμενα του βυθού ύδατα και συνεπώς συμπεριλαμβάνεται και η αλιεία.
5. Για τον προσδιορισμό του πλάτους της ΑΟΖ λαμβάνεται υπόψη μόνο το κριτήριο της απόστασης των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης, ενώ στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας μπορεί να συνυπολογιστούν γεωλογικά κριτήρια για την επέκταση του πλάτους της μέχρι τα 350 ν.μ. από τις γραμμές βάσης.

2.4.3 Χάραξη ενός ενιαίου θαλάσσιου συνόρου

Η στενή σχέση μεταξύ Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ έφερε στην επιφάνεια το θέμα της χάραξης ενός ενιαίου θαλάσσιου συνόρου όπου θα ταυτίζονται τα εξωτερικά όρια των δύο αυτών ζωνών. Το ζήτημα αυτό προκύπτει στην περίπτωση οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, η οποία δεν θα ξεπερνά τα 200 ν.μ. είτε πρόκειται

για κράτη με αντικείμενες είτε για κράτη με παρακείμενες ακτές. Σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 83 της νέας Σύμβασης, τα κράτη είναι ελεύθερα να χαράξουν μέσω συμφωνιών διαφορετικά όρια για την κάθε ζώνη. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να χαράσσονται διαφορετικά όρια για τα υπερκείμενα ύδατα και διαφορετικά όρια για το έδαφος και το υπέδαφος του βυθού, γεγονός που θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα, καθόσον τα ύδατα της ΑΟΖ ενός κράτους θα κάλυπταν την υφαλοκρηπίδα κάποιου άλλου κράτους. Για παράδειγμα η κατασκευή τεχνητών νησιών ή εγκαταστάσεων στην υφαλοκρηπίδα του ενός παράκτιου κράτους, θα βρισκόταν ταυτόχρονα υπό τη δικαιοδοσία και έλεγχο άλλου παράκτιου κράτους, λόγω της δικαιοδοσίας του κράτους αυτού στην υδάτινη στήλη. Στην πράξη, τα περισσότερα κράτη έχουν ταχθεί υπέρ της χάραξης ενιαίου συνόρου, καθόσον η πλειοψηφία των συμφωνιών οριοθέτησης ακολουθούν την πρακτική της οριοθέτησης κοινού συνόρου για τις θαλάσσιες ζώνες τους.

Επίσης, η νομολογιακή πρακτική του Διεθνούς Δικαστηρίου είτε σε περιπτώσεις διαιτησίας είτε σε περιπτώσεις δικαστικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών για την οριοθέτηση των θαλασσίων συνόρων τους έχει κινηθεί στην ίδια κατεύθυνση.¹⁰

2.5 ΚΛΕΙΣΤΕΣ Η ΗΜΙΚΛΕΙΣΤΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ

2.5.1 Το καθεστώς των κλειστών ή ημίκλειστων θαλασσών

Ένα άλλο σημείο προσοχής είναι το καθεστώς που διαμορφώνεται στην «εξαγγελία» ΑΟΖ από παράκτια κράτη, τα οποία συνορεύουν μέσα σε κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες, όπου (σύμφωνα με το άρθρο 123 (α)) τα κράτη υποχρεούνται να προχωρήσουν στην οριοθέτηση της ΑΟΖ με συμφωνία μεταξύ τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ημίκλειστης θάλασσας αποτελεί η Μεσόγειος. Οι ΑΟΖ των κρατών της Μεσογείου επικαλύπτονται και το εύρος των 200 νμ, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί, ενώ παράλληλα τα παράκτια κράτη λόγω της ιδιομορφίας και των ενδιαφερόντων τους στην περιοχή δεν έχουν δείξει πρόθεση συνεργασίας για καθιέρωση τέτοιας ζώνης, με αποτέλεσμα πολλές φορές την υπέρμετρη αλίευση και την καταστροφή πολλών ειδών αλιευμάτων.

10) Ζήτημα ενιαίου θαλάσσιου συνόρου τέθηκε στις ακόλουθες περιπτώσεις:
α) στην Υπόθεση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Μεθορίου στην Περιοχή του Κόλπου του Maine (1984),
β) στη Διαιτητική απόφαση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γουινέας και Γουινέας-Μπισσάου(1985),
γ) στην Απόφαση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen (1993) δ) στη Διαιτητική Απόφαση για τη Θαλάσσια Οριοθέτηση μεταξύ Ερυθραίας και Υεμένης (1999),
ε) Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων Κατάρ/Μπαχρέιν (2001),
στ) στην Υπόθεση για το Χερσαίο και Θαλάσσιο Όριο Καμερούν/Νιγηρίας (2002),
ζ) στην Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων Νικαράγουα/Ονδούρας στην Καραϊβική (2007)
η) στην Υπόθεση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Ρουμανίας και Ουκρανίας (2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

3.1.1 Ο ρόλος των σχετικών/ειδικών περιστάσεων κατά τις οριοθετήσεις θαλάσσιων συνόρων μεταξύ γειτονικών κρατών

Τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης του 1982 καθιστούν σαφές ότι η προτιμητέα μέθοδος για την χάραξη των θαλάσσιων συνόρων (ΑΟΖ ή Υφαλοκρηπίδας) μεταξύ γειτονικών Κρατών είναι αρχικά με την καθιερωμένη του Διεθνούς Δικαίου αρχή της μεταξύ των κρατών συμφωνίας.

Σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 38 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου,¹¹ προκειμένου να επιτευχθεί δίκαιη λύση. Σε πολλές όμως περιπτώσεις οριοθετήσεων αυτό δεν κατέστη δυνατό, καθόσον τα κράτη επικαλέστηκαν σχετικές ή ειδικές περιστάσεις,¹² οι οποίες δεν επέτρεπαν την οριοθέτηση των θαλάσσιων ορίων με βάση τον κανόνα της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης, με αποτέλεσμα οι οριοθετήσεις αυτές να γίνουν μέσω δικαστικών ή διαιτητικών αποφάσεων διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων. Κάποιες από τις σχετικές ή ειδικές περιστάσεις, τις οποίες έχουν επικαλεστεί τα κράτη κατά την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων τους με γειτονικά κράτη, είναι οι ακόλουθες: αποδίδεται αυτοτελές τμήμα υφαλοκρηπίδας ή ΑΟΖ, συνυπολογιζομένων παραγόντων, όπως το μέγεθος του νησιού, ο πληθυσμός και η οικονομική δραστηριότητα. Επίσης παίζει ρόλο αν πρόκειται για ένα μεμονωμένο νησί ή περισσότερα, όπου τα αυτοτελή τμήματα των θαλάσσιων ζωνών τους ενώνονται μεταξύ τους και με τις θαλάσσιες ζώνες του ηπειρωτικού εδάφους, αποτελώντας μια ενιαία περιοχή, υπό την προϋπόθεση το τελικό αποτέλεσμα να είναι δίκαιο. Σε αντίθετη περίπτωση, έχουν εκδοθεί δικαστικές αποφάσεις όπου τα νησιά έχουν αγνοηθεί εντελώς και τους έχει αποδοθεί δικαίωμα μόνο σε χωρική θάλασσα.

11) Σύμφωνα με το άρθρο αυτό του Καταστατικού του ΔΔΧ:

1. The Court, whose function is to decide in accordance with international law such disputes as are submitted to it, shall apply :
 - a. international conventions, whether general or particular, establishing rules expressly recognized by the contesting states;
 - b. international custom, as evidence of a general practice accepted as law;
 - c. the general principles of law recognized by civilized nations;
 - d. subject to the provisions of Article 59, judicial decisions and the teachings of the most highly qualified publicists of the various nations, as subsidiary means for the determination of rules of law.
2. This provision shall not prejudice the power of the Court to decide a case *ex aequo et bono*, if the parties agree thereto.”

12) Για να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ σχετικών και ειδικών περιστάσεων, σημειώνεται ότι οι σχετικές περιστάσεις απαντώνται σε όλες τις περιπτώσεις οριοθετήσεων, ενώ οι ειδικές περιστάσεις χρησιμοποιούνται μόνο για να δικαιολογηθεί η παρέκκλιση από τον κανόνα της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης

Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν τόσες διαφορετικές προσεγγίσεις στη διεθνή νομολογία κατά τις οριοθετήσεις θαλάσσιων περιοχών, όπου υπάρχουν νησιά, που καθίσταται αδύνατος ο καθορισμός συγκεκριμένων κανόνων. Καταλήγοντας μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου έχει εξελιχθεί, έχοντας υιοθετήσει μια συγκεκριμένη μεθοδολογία κατά την οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών. Τα στάδια που το Δικαστήριο ακολουθεί συνήθως είναι:

- α. Ως πρώτο βήμα, το Δικαστήριο εξετάζει την ύπαρξη παλαιότερων συμφωνιών μεταξύ των αντιμαχόμενων κρατών σχετικά με την υπό οριοθέτηση περιοχή και ελέγχει την ισχύ τους, προκειμένου να τις λάβει υπόψη κατά την οριοθέτηση.
- β. Στη συνέχεια καθορίζει τις σχετικές ακτές με βάση τις οποίες θα πραγματοποιηθεί η οριοθέτηση και επιλέγει τα σημεία για τη χάραξη μιας προσωρινής μέσης γραμμής/γραμμής ίσης απόστασης.
- γ. Προχωρά στη χάραξη της προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης, εκτός και αν σχετικές ή ειδικές περιστάσεις δικαιολογούν τη χρήση διαφορετικής μεθόδου.

3.1.2 Συμφωνίες Κύπρου με Αίγυπτο, Λίβανο και Ισραήλ για οριοθέτηση της ΑΟΖ

Στις 12 Δεκεμβρίου 1988, η Κύπρος προσχώρησε στην επικύρωση της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Το Φεβρουάριο του 2003 και τον Ιανουάριο του 2007, η Κύπρος υπέγραψε συμφωνία για την οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Αίγυπτο και το Λίβανο, αντίστοιχα. Η συμφωνία βασίζεται στη διεθνώς αποδεκτή αρχή της μέσης γραμμής και τους όρους της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Τον Δεκέμβριο του 2010 ακολούθησε η υπογραφή συμφωνίας μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ για την οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών. Παράλληλα, η Κύπρος εγκαινίασε στις 16 Φεβρουαρίου 2007 τον πρώτο γύρο υποβολής αιτήσεων αδειών έρευνας και αδειών εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, ο οποίος έληξε στις 16 Ιουλίου 2007. Αριθμός εταιρειών επέδειξε ενδιαφέρον και δόθηκαν σε αυτές σχετικές πληροφορίες.

3.1.3 Η ανακολουθία της Τουρκίας

Η Τουρκία ούτε υπέγραψε αλλά και ούτε επικύρωσε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Ωστόσο υιοθέτησε, περί το τέλος του 1986, ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα και ήρθε σε συμφωνία με την τότε Σοβιετική Ένωση για τις επικαλυπτόμενες περιοχές χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της μέσης γραμμής. Αργότερα η Τουρκία άρχισε συνομιλίες με την Βουλγαρία και την Ρουμανία για το ίδιο θέμα και ήρθε σε παρόμοια συμφωνία που είχε συνάψει με τους Σοβιετικούς. Έτσι, ενώ η Τουρκία έχει προχωρήσει, σε συνεργασία με παρευξείνια κράτη στην οριοθέτηση της ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα – “κλειστής ή ημικλειστής θάλασσας”, όπως και η Μεσόγειος – αρνείται να πράξει το ίδιο και στη Μεσόγειο, τη στιγμή που η ίδια δημιούργησε προηγούμενο στη Μαύρη θάλασσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Κήρυξη ελληνικής και κυπριακής ΑΟΖ στην περιοχή μεταξύ Καστελόριζου και Κύπρου

Η ανακάλυψη σημαντικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην περιοχή μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ και οι εικασίες για την ύπαρξη υδρογονανθράκων και στην περιοχή μεταξύ Καστελόριζου και Κύπρου πυροδότησαν έναν δημόσιο διάλογο που αφορά την προτροπή οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Αιγύπτου.

Το σχέδιο <<Ελλάς επί τέσσερα>>, που συντάχθηκε από την κυβέρνηση Κωνσταντίνου Καραμανλή το 2004, προνοούσε, μεταξύ άλλων, την οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο και την Κύπρο στην Ανατολική Μεσόγειο.¹³ Το ζήτημα συμφωνίας για οριοθέτηση ΑΟΖ στην εν λόγω περιοχή με την Τουρκία εντασσόταν στο πλαίσιο των διμερών σχέσεων Ελλάδας και Τουρκίας. Και ενώ η Ελλάδα αναγνωρίζει ότι το Αιγαίο εκτείνεται έως το ανατολικότερο όριο της ελληνικής επικρατείας- το Καστελόριζο, η Τουρκία θεωρεί ως όριο ανάμεσα στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο τη Ρόδο. Εν ολίγοις, η Τουρκία δεν αναγνωρίζει δικαίωμα ΑΟΖ στο Καστελόριζο, γιατί κάτι τέτοιο θα μείωνε σημαντικά την τουρκική ΑΟΖ στη συγκεκριμένη περιοχή.¹⁴

Το 2006 ξεκίνησαν συνομιλίες και επαφές της ελληνικής πλευράς σε επίπεδο εμπειρογνομόνων με την Αίγυπτο. Στόχος ήταν να ενωθεί (πλην των τριεθνών σημείων) μέσα από τις διαπραγματεύσεις με την Αίγυπτο η ελληνο-λιβυκή οριοθετική γραμμή με την αντίστοιχη και συμφωνημένη επίσημα οριοθετική γραμμή Κύπρου-Αιγύπτου. Οι συνομιλίες αυτές συνεχίστηκαν με μεγάλες δυσκολίες, αντανακλώντας τη δυσκολία οριοθέτησης ΑΟΖ στην περιοχή.¹⁵ Κάποιες πιθανές επιφυλάξεις μπορούν να δικαιολογήσουν την αδράνεια της ελληνικής πλευράς. Πρώτον, σημαντικό είναι να διαπιστωθεί η ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην περιοχή. Δεύτερον, η κήρυξη ελληνικής ΑΟΖ δεν είναι αρκετή από μόνη της. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί συμφωνία με άλλες ενδιαφερόμενες χώρες για οριοθέτηση ΑΟΖ, τότε απαιτείται η προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο. Τρίτον, αν και με βάση το Δίκαιο της Θάλασσας, το Καστελόριζο έχει δικαίωμα υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ, είναι εντούτοις πιθανόν το Διεθνές Δικαστήριο να του αποδώσει μειωμένη <<επήρεια>> και ακολούθως ΑΟΖ μικρότερης έκτασης.¹⁶

13) <<Το Σχέδιο αυτό με την ονομασία <<Ελλάς επί τέσσερα>> αποτέλεσε στη συνέχεια έναν από τους κεντρικούς άξονες της εξωτερικής πολιτικής της Διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας (2004-2009). Στην πραγματικότητα ο σχεδιασμός αφορούσε στις τρεις από τις τέσσερις θάλασσες, δηλ. το Ιόνιο, το Κρητικό/Λιβυκό πέλαγος και την Ανατ. Μεσόγειο, αλλά όχι το Αιγαίο για το οποίο υπήρχε ο γενικότερος κυβερνητικός σχεδιασμός των ελληνοτουρκικών σχέσεων, μέρος του οποίου ήταν και οι διερευνητικές συνομιλίες με την Τουρκία που βρίσκονταν ήδη επί πολλά χρόνια σε εξέλιξη>>. Βλ. Βαληνάκης Γιάννης. 2012 Το σχέδιο <<Ελλάς επί τέσσερα>>. Πώς εξελίχθηκαν οι προσπάθειες για τις ΑΟΖ και Σταμάτησαν το 2009. Foreign Affairs. The Hellenic Edition. 12.6.2012

14) Ο.π.

15) Ο.π.

16) Ντόκος. 2011. Ο.π..

Αν και πάγια τουρκική τακτική είναι η δημιουργία ζητημάτων, που συχνά στερούνται και νομικής βάσης, για την αύξηση των διμερών διαφορών, η Ελλάδα και η Κύπρος μπορούν να προσπαθήσουν να αξιοποιήσουν το δικαίωμα που τους παρέχει το Δίκαιο της Θάλασσας και να οριοθετήσουν την ΑΟΖ τους στην περιοχή Καστελόριζου και Κύπρου. Μπορούν η Ελλάδα και η Κύπρος να χρησιμοποιήσουν οποιοδήποτε νομικό εργαλείο ή πολιτικό μέσο διαθέτουν, ώστε να ακυρώσουν τις όποιες τουρκικές διεκδικήσεις και με αυτόν τον τρόπο να κατοχυρώσουν τα δικαιώματά τους. Η οριοθέτηση της ΑΟΖ μπορεί να τεθεί ως διμερές ζήτημα προς επίλυση, στο πλαίσιο των διερευνητικών επαφών και να αξιοποιηθεί διαπραγματευτικά. Σε μια τέτοια περίπτωση και εφόσον δεν σημειωθεί πρόοδος στις διμερείς διαπραγματεύσεις με την Τουρκία, η Αθήνα και η Λευκωσία μπορούν να κηρύξουν ΑΟΖ και να προτείνουν στις άλλες εμπλεκόμενες χώρες –Τουρκία και Αίγυπτο- την προσφυγή σε διεθνές δικαιοδοτικό δικαστήριο για την διευθέτηση του ζητήματος.

4.1.1 Η γεωγραφική θέση της Κύπρου

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου, ενός νησιού τοποθετημένου στο ανατολικότερο άκρο της Μεσογείου, έχει χαρακτηριστεί από πολλούς ως ευχή αλλά και ως κατάρα. Ο εμπορικός στόλος της Κύπρου είναι ο δέκατος στον κόσμο και ο τρίτος στην ΕΕ.¹⁷ Συνεπώς, η θάλασσα αποτελούσε πάντοτε πηγή ζωής και ανάπτυξης για το νησί, πόσο μάλλον, ιδιαίτερα σήμερα που ο θαλάσσιος πυθμένας στα όρια της Αποκλειστικής Οικονομικής της Ζώνης της έχει χαρίσει το πολύτιμο (από πολλές απόψεις) <<δώρο>> των υδρογονανθράκων. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει υπογράψει και κυρώσει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας,¹⁸ και βάση του δικαιώματος που της δίνει η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας, κήρυξε Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη¹⁹ το 2004. Επομένως, η Κυπριακή Δημοκρατία με την κήρυξη της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, <<(…) ασκεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα σε ότι αφορά στην εξερεύνηση, εκμετάλλευση, διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων, ζώντων ή μη, των υδάτων των υπερκειμένων του βυθού της θάλασσας, του βυθού της θάλασσας και του υπεδάφους της, και που σχετίζονται με άλλες δραστηριότητες για την οικονομική εκμετάλλευση και εξερεύνηση της ζώνης, όπως η παραγωγή ενέργειας από τα ύδατα τα ρεύματα και τους ανέμους(…)²⁰>>. Από τη δεκαετία του 1970 η Κυπριακή Δημοκρατία είχε ενδείξεις πως στις θαλάσσιες της ζώνες κρύβονται σεβαστές ποσότητες κοιτασμάτων φυσικού αερίου. Από τις αρχές του 1990 η κυπριακή διπλωματία έθεσε ως μία από τις προτεραιότητες της την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών της με τις γείτονες χώρες βάση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας. Από τότε μέχρι σήμερα έχει υπογράψει συμφωνίες οριοθέτησης με την Αίγυπτο, το Ισραήλ και το Λίβανο αλλά όχι με την Συρία, την Τουρκία και την Ελλάδα.

17) Ομιλία της Υπουργού Εξωτερικών δρος Ερατός Κοζάκου – Μαρκουλλή στην Εκδήλωση της Ομοσπονδίας Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδος και ης Ένωσης Κυπρίων Ελλάδος με θέμα <<51 Χρόνια Κυπριακής Δημοκρατίας: Επιτεύγματα, Προκλήσεις και Προοπτικές>>, Αθήνα – 11/11/2011.

18) Νόμος 203/1988.

19) Νόμος 64(I)/2004.

20) Άρθρο 4(I)(α), Νόμος 64(I)/2004

4.1.2 Η ανακάλυψη των κοιτασμάτων φυσικού αερίου

Η ανακάλυψη των κοιτασμάτων φυσικού αερίου στο Οικόπεδο 12 της Κυπριακής Δημοκρατίας, έδωσε άλλη ώθηση στον ήδη σημαντικό λόγω γεωγραφικής θέσης ρόλο της Δημοκρατίας στην Ανατολική Μεσόγειο, καθιστώντας την έτσι ένα βασικό παίχτη στο χάρτη της ενεργειακής ασφάλειας στην νοτιοανατολική Μεσόγειο. Η συνεχής προκλητική Τουρκική αδιάλλακτη στάση στο Κυπριακό πρόβλημα καθώς και οι προσπάθειες υπόθαλψης των σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Αίγυπτο, το Ισραήλ, το Λίβανο και τη Συρία δείχνουν τη σημαντικότητα του ρόλου της Κυπριακής Δημοκρατίας τόσο στην ενεργειακή όσο και γενικότερα στην ασφάλεια στην περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

4.2 Η Οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η Χάραξη στρατηγικής για την Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη ξεκινάει από τη δεκαετία του 1990. Η Κύπρος όταν ξεκίνησε τις έρευνες για φυσικό αέριο δεν είχε κηρύξει ακόμα Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Το 2003 ξεκινάει εντονότερα μια συστηματική πολιτική βασισμένη στο διάλογο και τη διπλωματία της Κύπρου με σκοπό την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων με τις γείτονες χώρες , αφού οι πρώτες ενδείξεις για ύπαρξη φυσικού αερίου ήταν θετικές. Η Κυπριακή Δημοκρατία προχώρησε σε οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Αίγυπτο το (2003), το Λίβανο (2007) και το Ισραήλ (2010) με τη μέθοδο της μέσης γραμμής, μια από τις μεθόδους που περιέχονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας (1982) για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών των γειτνιαζόντων κρατών. Μέσα στις όλες προσπάθειες για οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής της Ζώνης, η Κυπριακή Δημοκρατία έπρεπε να λάβει σοβαρά υπόψη της το γεγονός των ανύπαρκτων διπλωματικών σχέσεων μεταξύ Ισραήλ και Λιβάνου καθώς και την μη ύπαρξη συμφωνίας οριοθέτησης των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών μεταξύ των δύο αυτών χωρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1. Η ενίσχυση των σχέσεων σε θέματα Ασφάλειας μεταξύ των κρατών στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου

Οι δυο χώρες διεκδικούν με την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μέρος της Λεκάνης της Λεβαντίνης η οποία υπολογίζεται ότι <<κρύβει>> 1,7 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και 122 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια φυσικού αερίου. Οι δύο χώρες όχι μόνο δεν έχουν συμφωνήσει μεταξύ τους για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών τους αλλά και οι δύο έχουν καταθέσει στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών διαφορετικούς χάρτες για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών τους, χωρίς αυτοί να είναι δεσμευτικοί. Μάλιστα, το 2011 ο υπουργός εθνικών υποδομών του Ισραήλ δήλωσε πως το Ισραήλ δεν θα διστάσει να χρησιμοποιήσει στρατιωτική βία για να προστατέψει το διεθνές δίκαιο της θαλάσσης. Εις απάντηση, ο πρόεδρος του Λιβάνου Michael Suleiman υπερασπίστηκε εμφατικά τα κυριαρχικά δικαιώματα του Λιβάνου στις θαλάσσιες ζώνες και την ελευθερία για εξερεύνηση και εξόρυξη φυσικών πόρων στις θαλάσσιες ζώνες, στην 66^η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη. Επομένως, την απροθυμία του Ισραήλ και Λιβάνου για οριοθέτηση των μεταξύ τους θαλάσσιων ζωνών έπρεπε να λάβει υπόψη πολύ σοβαρά η Κυπριακή διπλωματία κατά την διαπραγμάτευση της οριοθέτησης της κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με το Λίβανο και το Ισραήλ. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης, η κυπριακή διπλωματία αντιμετώπιζε μέχρι το 2011 την άρνηση του Ισραήλ να διαπραγματευθεί την οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Κυπριακή Δημοκρατία, αν η τελευταία δεν ενημέρωνε το Ισραήλ για συμφωνία οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με το Λίβανο το 2007. Από την άλλη πλευρά, ο Λίβανος μέχρι σήμερα δεν έχει επικυρώσει τη συμφωνία οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, καταστάσεις που θα σχολιασθούν κατωτέρω αναλυτικά. Τα θαλάσσια σύνορα της Κυπριακής Δημοκρατίας, εκτός από την Αίγυπτο, το Ισραήλ και τον Λίβανο, γειτνιάζουν επίσης με την Ελλάδα, την Τουρκία και την Συρία, με τις οποίες δεν έχουν υπογραφεί συμφωνίες ανάλογες όπως αυτές με τα τρία πρώτα Κράτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Ο ρόλος της Κυπριακής Δημοκρατίας στη νέα ενεργειακή πραγματικότητα στη Νότιο Ανατολική Μεσόγειο

6.1.1 Κυπριακή Δημοκρατία-Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι η Κυπριακή Δημοκρατία και Αίγυπτος υπέγραψαν συμφωνία οριοθέτησης των ΑΟΖ τους στις 17 Φεβρουαρίου 2003, ημερομηνία κατά την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία δεν είχε καν κηρύξει μονομερώς την Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη, ένα δικαίωμα που της παρέχει η σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας (1982). Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η Κυπριακή Δημοκρατία κήρυξε την ΑΟΖ τον Απρίλιο του 2004, και για αυτό το λόγο, με το Νόμο 64(I)/(2004) που προνοεί την διακήρυξη της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, ο Νόμος τέθηκε σε ισχύ αναδρομικά, από την 21^η Μαρτίου 2003. Η συμφωνία αυτή Κυπριακής Δημοκρατίας και Αιγύπτου είναι ιστορική, καθώς αποτελεί την πρώτη συμφωνία οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μεσόγειο. Το πιο πάνω γεγονός μπορεί να ερμηνευθεί άμα κάποιος ερευνήσει όλες τις παρασκηνακά διπλωματικές εξελίξεις στο θέμα της οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης από τα Μεσογειακά Κράτη. Το 2003, επί Προεδρίας Γλαύκου Κληρίδη και Υπουργίας Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού κυρίου Νίκου Ρολάνδη, ο πρέσβης της Κύπρου στην Αίγυπτο ενημέρωσε το Υπουργείο Εξωτερικών, πως Αίγυπτος και Σαουδική Αραβία συζητούσαν την χάραξη των μεταξύ τους Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών βάση της οριοθέτησης της μέσης γραμμής. Έχοντας υπόψη του ο κ. Ρολάνδης την υπόθεση οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Μάλτας και Λιβύης, η οποία υπόθεση παρατέμφθηκε στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης αποφάσισε πως έπρεπε να κινηθεί γρήγορα. Το 1985, Διεθνές Δικαστήριο είχε κρίνει ότι μέση γραμμή δεν έπρεπε να υιοθετηθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση Μάλτας Λιβύης, λόγω της μεγάλης διαφοράς που είχε το μήκος της ακτογραμμής της Λιβύης σε σχέση με το μήκος της ακτογραμμής της Μάλτας. Το γεγονός ότι Αίγυπτος και Σαουδική Αραβία συζητούσαν την οριοθέτηση της Αποκλειστικής τους Ζώνης στην Ερυθρά Θάλασσα βάση της αρχής της μέσης γραμμής, τη στιγμή που η Σαουδική Αραβία έχει τριπλάσια ακτογραμμή σε σχέση με την Αίγυπτο, δημιούργησε ένα προηγούμενο. Έτσι, η Κυπριακή Δημοκρατία αν λειτουργούσε γρήγορα, θα χρησιμοποιούσε υπέρ της αυτό το επιχείρημα για τον καθορισμό των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών Κύπρου-Αιγύπτου με τη μέθοδο της μέσης γραμμής. Όπως και τελικά συμφωνήθηκε το 2003. Με την μέθοδο ης μέσης γραμμής, η Κυπριακή Δημοκρατία οριοθέτησε την Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη με αυτή της Αιγύπτου, εξασφαλίζοντας έτσι ένα μεγάλο μέρος του θαλάσσιου χώρου (περίπου 30 χιλιόμετρα) το οποίο εικάζεται πως ίσως περιέχει σεβαστές ποσότητες φυσικού αερίου η αξία των οποίων ίσως ανέρχεται σε μερικά δισεκατομμύρια δολάρια.

Έτσι, η Κυπριακή Δημοκρατία θέλοντας να διασφαλίσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα στην Ανατολική Μεσόγειο, έσπευσε να κλείσει τη συμφωνία οριοθέτησης με την Αίγυπτο, πριν καν κηρύξει μονομερώς την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Εξ ου, ο Νόμος 64(I)/(2004) που προνοεί για τη διακήρυξη της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης τέθηκε σε ισχύ αναδρομικά από 21^η Μαρτίου 2003. Μεταξύ άλλων, Κυπριακή Δημοκρατία και Αίγυπτος υπέγραψαν και Συμφωνία

Πλαίσιο για την κοινή εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που εκτείνονται εκατέρωθεν της μέσης γραμμής (2006) αλλά και συμφωνία εμπιστευτικότητας (2006) οι οποίες επικυρώθηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

6.1.2 Κυπριακή Δημοκρατία-Λίβανος

Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε μετά από μυστικές συνομιλίες με το Λίβανο Συμφωνία οριοθέτησης των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών Κύπρου-Λιβάνου, τον Ιανουάριο του 2007. Και αυτή η συμφωνία βασίζεται στην αρχή της μέσης γραμμής, σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Η Τουρκία αντέδρασε στην υπογραφή συμφωνίας οριοθέτησης των ΑΟΖ Κυπριακής Δημοκρατίας και Λιβάνου, προβάλλοντας το επιχείρημα πως ο Λίβανος έπρεπε να ζητήσει και τη γνώμη της Τουρκίας για την οριοθέτηση της ΑΟΖ του βάσει της μέσης γραμμής, αφού η θαλάσσια περιοχή περιλαμβάνει <<Τουρκικό μέρος>>.

Έτσι, η συμφωνία μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Λιβάνου έγινε μυστικά, λόγω πιέσεων που ασκούσε η Τουρκία στο Λίβανο για μη υπογραφή της συμφωνίας, και ανακοινώθηκε αμέσως μετά την υπογραφή. Η Τουρκία κινήθηκε αμέσως παρασκηνιακά για να καταργήσει τη συμφωνία Κύπρου-Λιβάνου, με αποτέλεσμα η Κυπριακή Δημοκρατία να έχει επικυρώσει τη συμφωνία στην Βουλή των Αντιπροσώπων, αλλά κάτι τέτοιο να μην έχει συμβεί από το κοινοβούλιο του Λιβάνου, χωρίς βέβαια το τελευταίο να την έχει απορρίψει. Ενώ η Συμφωνία οριοθέτησης Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών μεταξύ Λιβάνου-Κύπρου έλαβε χώρα το 2007, το 2010 όταν ο Λίβανος κατέθεσε στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών χάρτες σχετικά με τα νότια θαλάσσια σύνορα με το Ισραήλ και τα νοτιοδυτικά θαλάσσια σύνορα με την Κύπρο, τα θαλάσσια αυτά σύνορα διέφεραν με αυτά που είχαν συμφωνήσει με την Κύπρο το 2007. Συνεπώς, θεωρίες περί της μη επικύρωσης εκ μέρους του Λιβάνου της Συμφωνίας οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Κυπριακή Δημοκρατία, κάνουν λόγο για διπλωματικό λάθος του Λιβάνου κατά την υπογραφή της οριοθέτησης των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών Λιβάνου-Κύπρου. Άλλη άποψη κάνει λόγο πως η Συμφωνία του 2007 με την Κυπριακή Δημοκρατία ήταν απλά μια ενδιάμεση λύση έως ότου επιλυθεί το ζήτημα της οριοθέτησης με το Ισραήλ. Μια Τρίτη θεωρία, ήθελε τον Λίβανο να μην θέλει κατά την υπογραφή της Συμφωνίας με την Κύπρο, να δημιουργήσει περαιτέρω εντάσεις στη σχέση του με το Ισραήλ, μισό μόλις χρόνο μετά τον Ισραηλινό-Λιβανέζικο πόλεμο τα καλοκαίρι του 2006.

Πολύ πρόσφατες εξελίξεις δίνουν καινούργια ώθηση στο ζήτημα της οριοθέτησης Κυπριακής και Λιβανικής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Ο Υπουργός Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού κ. Γιώργος Λακκοτρύπης, επισκέφτηκε τον Απρίλιο του 2013 τον Λίβανο. Φαίνεται να είχε συμφωνήσει με τον ομόλογο του συνεργασία Κύπρου Λιβάνου σε θέματα συνεκμετάλλευσης του φυσικού αερίου ένθεν και ένθεν των δύο Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών. Για να πραγματοποιηθεί όμως κάτι τέτοιο, απαραίτητη προϋπόθεση είναι το Λιβανικό Κοινοβούλιο να επικυρώσει τη συμφωνία οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης που υπογράφηκε μεταξύ Κύπρου Και Λιβάνου το 2007.

6.1.3 Κυπριακή Δημοκρατία-Κράτος του Ισραήλ

Η Κυπριακή Δημοκρατία και το Κράτος του Ισραήλ υπέγραψαν τον Δεκέμβριο του 2010 Συμφωνία Οριοθέτησης των Αποκλειστικών Οικονομικών τους Ζωνών μετά από πολλά χρόνια άρνησης των διαπραγματεύσεων από πλευράς του Ισραήλ. Ο καλές σχέσεις Ισραήλ-Τουρκίας και το γεγονός πως Ισραήλ ήθελε να ξέρει τις λεπτομέρειες της Συμφωνίας μεταξύ Κύπρου-Λιβάνου το 2007 πριν διαπραγματευτεί με την Κυπριακή Δημοκρατία, κάτι που η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έκανε, ήταν οι κυριότεροι λόγοι της άρνησης των διαπραγματεύσεων εκ μέρους του Ισραήλ. Το περιστατικό του Μαβί Μαρμαρά το 2010 και η κατάρρευση των σχέσεων Ισραήλ-Τουρκίας έφερε άλλο αέρα στις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με το Ισραήλ, με το αποτέλεσμα τη Συμφωνία οριοθέτησης των Αποκλειστικών Οικονομικών τους Ζωνών. Όπως φαίνεται από το προοίμιο της Συμφωνίας, σκοπός είναι η περαιτέρω ενίσχυση των δεσμών καλής γειτονιάς και συνεργασίας των δύο χωρών, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα τη σημασία οριοθέτησης Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών για την ανάπτυξη των Βάση άρθρου 1 της Συμφωνία, η οριοθέτηση γίνεται βάση της αρχής της μέσης γραμμής, όπως και οι προηγούμενες συμφωνίες της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Αίγυπτο και το Λίβανο Βάση του άρθρου 2 της συμφωνίας, σε περίπτωση που υπάρχουν φυσικοί πόροι, συμπεριλαμβανομένων των υδρογονανθράκων, οι οποίοι εκτίνονται από την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη του ενός κράτους στην επίτευξη κοινής συμφωνίας-πλαίσιο καταμερισμού για τους τρόπους κοινής ανάπτυξης και εκμετάλλευσης τέτοιων πόρων.

Η Συμφωνία αυτή κυρώθηκε με το Νόμο 7(III)/2011 από την Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 25 Φεβρουαρίου 2011. Η Συμφωνία κυρώθηκε και από το Κοινοβούλιο του Ισραήλ το 2011. Υπό διαπραγμάτευση βρίσκεται επίσης Συμφωνία Πλαίσιο για την εκμετάλλευση κοιτάσματος υδρογονανθράκων που εκτείνεται εκατέρωθεν της μέσης γραμμής, συμφωνία που η Κυπριακή Δημοκρατία έχει ήδη υπογράψει από το 2006 με την Αίγυπτο.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως το προοίμιο της Συμφωνίας, ανακαλούνται ρητά οι σχετικές με την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη πρόνοιες της Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982, από τη στιγμή που το Ισραήλ είναι μια από τις λίγες χώρες που δεν έχουν υπογράψει τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας.

6.1.4 Κυπριακή Δημοκρατία-Αραβική Δημοκρατία της Συρίας

Όσον αναφορά την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κυπριακής Δημοκρατίας σε σχέση με αυτήν της Συρίας, μέχρι σήμερα δεν έχει υπογραφεί καμία συμφωνία μεταξύ των δύο χωρών, η Κυπριακή Δημοκρατία είχε ξεκινήσει συνομιλίες και με τη Συρία για καθορισμό της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ των δύο κρατών. Ενώ σε συνομιλίες που έχουν προηγηθεί τα προηγούμενα χρόνια έχουν όλα συμφωνηθεί μεταξύ των δύο κρατών, η Συρία μέχρι σήμερα δεν έχει υπογράψει, λόγω των πιέσεων που η Τουρκία της ασκεί. Τα τελευταία δύο χρόνια, η Συρία βρίσκεται στη δύνη ενός εμφύλιου πολέμου δίχως προηγούμενο. Οι δυνάμεις του υπό αμφισβήτηση προέδρου Μπασάρ Αλ Άσαντ μάχονται εναντίων των αντικαθεστωτικών, με τη διεθνή κοινότητα απρόθυμη να

αντιδράσει και κυρίως ανίκανη να λάβει μια κοινώς αποδεκτή απόφαση για τη χάραξη κοινής πολιτικής στο Συριακό πρόβλημα. Με κάποιες χώρες να θεωρούν πως ο πρόεδρος Άσαντ έχει χάσει τη νομιμοποίησή του, αλλά κυρίως λόγω της συνεχούς έκρυθμης κατάστασης που επικρατεί στη Συρία, σίγουρα αυτή τη στιγμή η οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Κυπριακή Δημοκρατία, δεν αποτελεί προτεραιότητα στην ατζέντα της Αραβικής Δημοκρατίας της Συρίας.

6.1.5. Κυπριακή Δημοκρατία-Τουρκική Δημοκρατία

Ως γνωστόν, η Τουρκία μετά τη στρατιωτική εισβολή στην Κύπρο το 1974, δεν αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία. Συνεπώς δεν αναγνωρίζει το οποιοδήποτε δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας σε θαλάσσιες ζώνες, σύμφωνα με το Δίκαιο της Θαλάσσης. Η Τουρκία είναι μια από τις χώρες που δεν έχει υπογράψει τη Σύμβαση του Δικαίου της Θαλάσσης (1982). Με αυτόν τον τρόπο αρνείται το δικαίωμα νησιών σε θαλάσσιες ζώνες, μεταξύ αυτών και το δικαίωμα του Καστελόριζου σε θαλάσσιες ζώνες, κάτι που περιπλέκει ακόμα περισσότερο της Ελληνοτουρκικές σχέσεις, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω. Λαμβανόμενης υπόψη της συνεχιζόμενης λοιπόν στρατιωτικής κατοχής του 38% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας, την αναγνωρίζει μόνο από την Τουρκία της ούτω καλούμενης

6.1.6 Κυπριακή Δημοκρατία-Ελληνική Δημοκρατία

Σε αυτό το σημείο να σχολιαστεί το γεγονός πως η Κυπριακή και η Ελληνική Δημοκρατία δεν έχουν προβεί σε μεταξύ τους συμφωνία για την οριοθέτηση των Αποκλειστικών Οικονομικών τους Ζωνών μέχρι σήμερα. Η Κυπριακή Δημοκρατία, πριν την απόφαση για την μονομερή κήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, ενημέρωσε την Ελληνική Κυβέρνηση για τις έρευνες στις οποίες θα προέβαινε για την τυχόν ύπαρξη υδρογονανθράκων, η οποία Ελληνική Κυβέρνηση ήταν θετική σε αυτή την ενέργεια, αλλά παρέμεινε μυστική μέχρι εκείνη τη στιγμή.

Ο λόγος της ενημέρωσης αυτής είχε ως σκοπό να μην φέρει προ τετελεσμένων την Ελληνική Κυβέρνηση, αφού στην οποιαδήποτε πιθανότητα θερμού επεισοδίου από πλευράς της Τουρκίας, η Ελλάδα θα ήταν αυτή που θα παρενέβαινε για να υπερασπιστεί τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Παρόλα αυτά, η Ελληνική Δημοκρατία αμέσως μετά την κήρυξη της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης από την Κυπριακή Κυβέρνηση, χαιρέτισε την Κυπριακή πρωτοβουλία, χωρίς να δώσει περαιτέρω εξηγήσεις γιατί δεν έπραξε το ίδιο.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι η γραμμή μεταξύ Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης Αιγύπτου και Κυπριακής Δημοκρατίας έχει ορισθεί 15 χιλιόμετρα ανατολικότερα του δυτικού σημείου στο οποίο θα έπρεπε να είχε ορισθεί (με αποτέλεσμα να έχει <<χαθεί>> ένα σημείο στο οικόπεδο 4). Στο συγκεκριμένο σημείο, η Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη συνορεύει με την Ελληνική και την Τουρκική, αν λάβουμε υπόψη τις θαλάσσιες ζώνες που το Καστελόριζο

δικαιούται. Αποτελεί πραγματικό γεγονός το ότι η Ελλάδα ήταν πάντοτε διστακτική στο να εγείρει θέματα Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Τουρκία. Κατά την χάραξη των ορίων της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης το 2003, ηγέρθη θέμα διότι αν η Ελλάδα μετρούσε τη δική της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνη από το Καστελόριζο, το οποίο είναι ακραίο σημείο για χάραξη της δική της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, τότε διαφορετική θα ήταν η οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ Κύπρου και Ελλάδα, και διαφορετική θα ήταν αν αυτή μετρηθεί από τη στερεά Ελλάδα, επιχείρημα της Τουρκίας η οποία αρνείται το δικαίωμα των νησιών σε θαλάσσιες ζώνες.

Έτσι, αν η Κυπριακή Δημοκρατία προχωρούσε στην οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Ελλάδα μέχρι το ακραίο δυτικό σημείο, θα φαινόταν η διαφορά την οποία Ελλάδα και Τουρκία έχουν αναφορικά με τις θαλάσσιες ζώνες του Καστελόριζου. Έτσι, ο Ελλαδίτης εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβέρνησης παρακάλεσε τις Κυπριακές Αρχές κατά τη διάρκεια σύσκεψης στο γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα της Κυπριακής Δημοκρατίας, να μην τραβηχτεί η γραμμή της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μέχρι το ακραίο δυτικό σημείο, η Ελλάδα θα βρεθεί σε δύσκολη θέση διότι θα διαφανεί η διαφορά που υπάρχει στο ζήτημα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Παρακάλεσαν λοιπόν την Κυπριακή Δημοκρατία να μείνει 15 χιλιόμετρα ανατολικότερα, για να μη φανεί αυτή η διαφορά, όπερ και εγένετο.

6.1.7 Οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης

Συμπέρασμα: Εν κατακλείδι, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επικυρώσει τις συμφωνίες οριοθέτησης της Αποκλειστικής Οικονομικής της Ζώνης με την Αίγυπτο, το Λίβανο και το Ισραήλ. Καμία συμφωνία για οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης δεν έχει επιτευχθεί με την Ελλάδα και την Τουρκία που εξαιτίας των διαφορών τους η Κυπριακή Δημοκρατία χάραξε το δυτικότερο σημείο της Αποκλειστικής Οικονομικής της Ζώνης 15 χιλιόμετρα ανατολικότερα ούτε επίσης με τη Συρία. Συνεπώς, η τελική μέχρι σήμερα περιοχή που προέκυψε για έρευνα ύπαρξης φυσικών πόρων και ειδικότερα υδρογονανθράκων και πετρελαίου, καλύπτει περίπου 51000 km² και έχει διαχωριστεί σε 13 οικόπεδα.²¹

21) Ανδρέας Γιασεμής, <<Χωρικός Προσδιορισμός Θαλάσσιων Ζωνών Οικονομικής Εκμετάλλευσης στην Κύπρο>> Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο-Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών, Τομέας Τοπογραφίας, Αθήνα 2012

6.2 Έρευνες Υδρογονανθράκων

6.2.1 Έρευνες Υδρογονανθράκων-Πρώτος Γύρος Αδειοδότησης

Αφού οριοθετήθηκε η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Κυπριακή Δημοκρατία συμφώνησε μυστικά με την Νορβηγική εταιρεία να κάνει έρευνες για την ύπαρξη κοιτασμάτων φυσικού αερίου.

Λόγω και του καθεστώτος απόλυτης μυστικότητας που επικρατούσε από πλευράς Κυπριακής Δημοκρατίας, της Νορβηγικής εταιρείες που διεξήγαγε τις έρευνες και του Κρατικού Ινστιτούτου Πετρελαίων της Γαλλία το οποίο έστειλε Γάλλους εμπειρογνώμονες για την ανάλυση των δεδομένων που θα προέκυπταν, η Τουρκία δεν αντέδρασε όταν το Νορβηγικό πλοίο βγήκε για έρευνες στην Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη.

Όταν η Κυπριακή κυβέρνηση ανακοίνωσε τα αποτελέσματα των ερευνών, ξεκίνησε ο πρώτος γύρος αδειοδότησης για να ερευνηθεί κατά πόσον υπάρχουν υδρογονάνθρακες στην Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Η Κυπριακή Δημοκρατία προχώρησε αρχικά στον καθορισμό 13 οικοπέδων σε μια έκταση 51000 χιλιομέτρων στη θαλάσσια περιοχή νότια της Κύπρου. Το ενδιαφέρον κατά τον Α γύρο αδειοδότησης ήταν ιδιαίτερα μικρό, αφού μόνο 2 εταιρείες εκδήλωσαν ενδιαφέρον. Το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να περιλάβει το οικόπεδο 12 στη διαδικασία της αδειοδότησης, καθώς συνορεύει με το κοίτασμα Λεβιάθαν του Ισραήλ που χαρακτηρίζεται ως το μεγαλύτερο κοίτασμα φυσικού αερίου που ανακαλύφθηκε την τελευταία δεκαετία. Τον Οκτώβριο του 2008 παραχωρήθηκε τελικά στην Αμερικανικών Συμφερόντων Noble Energy, μια μικρομεσαία εταιρεία από το Χιούστον των ΗΠΑ.

Το δικαίωμα έρευνας και περαιτέρω γεώτρησης του οικοπέδου 12 για την πιθανή ύπαρξη υδρογονανθράκων. Η Noble Energy μεταξύ άλλων έχει προβεί σε εξερεύνηση και εκμετάλλευση κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στη Βόρειο Θάλασσα, τον Κόλπο του Μεξικό, την Δυτική Αφρική καθώς και το Ισραήλ. Στις θαλάσσιες ζώνες του Ισραήλ, η Noble πρόσφατα ανακάλυψε μεγάλα κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στις θαλάσσιες περιοχές Λεβιαθάν και Ταμάρ. Το οικόπεδο 12 της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης βρίσκεται κοντά στην περιοχή Ταμάρ. Γεγονός που ίσως δικαιολογεί το ενδιαφέρον της Noble για εξερεύνηση του οικοπέδου 12. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να προστεθεί πως υπάρχουν ενδείξεις πως εκτός από φυσικό αέριο, στην Κυπριακή αποκλειστική ζώνη υπάρχουν και κοιτάσματα πετρελαίου, τα οποία είναι ευκολότερο να εξορυχτούν και να διαθέτουν άμεσα στην αγορά, σε σχέση με το φυσικό αέριο.

Οι έρευνες ξεκίνησαν τον Σεπτέμβριο του 2011 και ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2011, με θετικά αποτελέσματα για την ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο Οικόπεδο 12. Στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας έχουν ανευρεθεί αξιόλογα κοιτάσματα υδρογονανθράκων. Υπολογίζεται πως το οικόπεδο 12 έχει δυο δεξαμενές με φυσικό αέριο.

Η Noble Energy έχει προς το παρόν ερευνήσει μόνο τη μια δεξαμενή στην οποία υπολογίζεται πως υπάρχουν 6 με 9 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια φυσικού αερίου. Η αξία αυτών των κοιτασμάτων, δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να υπολογισθεί με ακρίβεια, αφού οι συγκυρίες και οι μονάδες μέτρησης της αξίας του φυσικού αερίου γίνονται με μεταβλητές που συνεχώς διαφοροποιούνται. Μέχρι αυτή τη στιγμή, το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, υπεύθυνο Υπουργείο για την ενέργεια, δεν έχει δώσει επίσημα στη δημοσιότητα οποιοδήποτε ποσό με το οποίο να υπολογίζεται η αξία του οικοπέδου 12. Πρέπει εδώ να προστεθεί, πως

εφόσον η Noble έχει την άδεια εξερεύνησης για το οικόπεδο 12, έχει το δικαίωμα να εξερευνήσει και τη δεύτερη δεξαμενή που υπάρχει στο οικόπεδο 12, με άγνωστη μέχρι στιγμής ποσότητα φυσικού αερίου. Κομβικό σημείο τόσο για τους γεωστρατηγικούς όσο και για τους οικονομικούς σχεδιασμούς της Κυπριακής Δημοκρατίας σε συνάρτηση με την ενεργειακή ανάπτυξη, αποτελεί η επιβεβαιωτική γεώτρηση του οικοπέδου 12 της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Όπως ανακοίνωσε ο Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας, κύριος Γιώργος Λακκοτρύπης, στις 26 Απριλίου 2013, η επιβεβαιωτική γεώτρηση θα ξεκινήσει τον Ιούνιο του 2013 και τα αποτελέσματα αναμένονται τον Οκτώβριο του 2013. Με την επιβεβαιωτική γεώτρηση θα μπορούν να υπολογισθούν οι ακριβείς ποσότητες, η ποιότητα και οι ανακτήσιμες ποσότητες φυσικού αερίου στο οικόπεδο 12, έτσι ώστε να ακολουθήσει η ενδεικνύμενη διαδικασία για να ανακηρυχτεί το κοίτασμα ως εμπορεύσιμο και η Κυπριακή Δημοκρατία να βγει προς τις διεθνείς αγορές με σκοπό την πώληση φυσικού αερίου. Όπως ενημέρωσε ο Υπουργός, η ενδεικνύμενη αυτή διαδικασία περιλαμβάνει την συμφωνία αγοράς φυσικού αερίου από κοινοπραξία με την υπογραφή 20ετούς συμφωνίας, με την υπόσχεση ότι η τελευταία θα αρχίσει να παραδίδει φυσικό αέριο από το 2020 ή το 2021.

Μεταβίβαση του 30% των δικαιωμάτων στο Οικόπεδο 12 τον Φεβρουάριο του 2013 μια καινούργια τροπή ήρθε να δώσει καινούργιες διαστάσεις στο ζήτημα της ενεργειακής ασφάλειας στην Νότιο-Ανατολική Μεσόγειο. Η Noble Energy μεταβίβασε στις 11 Φεβρουαρίου 2013 το 30% των δικαιωμάτων της επί του οικοπέδου 12 στις εταιρείες Delek και Avner με συμφωνία που υπεγράφη. Με ανακοίνωσή της στις 12 Φεβρουαρίου 2013 Delek Drilling-Limited Partnership ανακοίνωσε τα εξής: “Delek Energy Systems Ltd (“Delek Energy” or the “Company”) is pleased to announce further to section 7.26.10 (c) of the Company’s Annual Report for 2011, as amended on March 4, 2012(Ref.2012-01-093339), that on February 11, 2013, each of the partnerships subsidiaries, Delek Drilling L.P. and Avner Oil Exploration L.P. (collectively, “the Partnerships”), signed the Production Sharing Contract which is originally dates October 24, 2008 (the “PSC”), granting exploration rights, appraisal, development and production of oil and/or gas in the territorial waters of the Republic of Cyprus, the area known as block 12 area (the “block 12”) and were granted search license rights as per the PSC (the “License”). With the above mentioned signature, the transfer of 30% of Noble Energy International Ltd (“Noble Cyprus”) rights to the Partnerships was completed, so the Partnerships holds directly a 15% interest in the license (...).

Μετά από αυτή την εξέλιξη, οι αναλογίες των δικαιωμάτων για έρευνα και περαιτέρω γεώτρηση του οικοπέδου 12 για την πιθανή ύπαρξη υδρογονανθράκων, διαμορφώθηκε ως εξής: Noble Energy INTERNATIONAL Ltd (Cyprus) 70%, Delek Drilling Limited Partnerships 15%, Avner Oil Exploration Limited Partnerships 15%. Αυτή η εξέλιξη θα μπορούσε κάποιος να πει πως δίνει καινούργιες διαστάσεις στο γεωπολιτικό <<παιχνίδι>> της ενεργειακής ασφάλειας στη Νότιο-Ανατολική Μεσόγειο και το ρόλο που η Κύπρος διαδραματίζει.

Η Delek (Delek Group), είναι εταιρεία η οποία ασχολείται με θέματα ενέργειας, Ισραηλιτικών συμφερόντων εγγεγραμμένη στο χρηματιστήριο αξιών του Τελ Αβίβ. Θεωρείται ως ηγέτιδα εταιρεία στην εξερεύνηση φυσικού αερίου στην

Λεκάνη της Λεβανθίνης στην Ανατολική Μεσόγειο, καταστρώντας την έτσι την πιο υποσχόμενη ενεργειακή βιομηχανία στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Έχοντας ανακαλύψει τα τεράστια κοιτάσματα φυσικού αερίου που βρίσκονται στη Λεκάνη της Λεβανθίνης και του Ταμάρ (τα δυο μεγαλύτερα κοιτάσματα φυσικού αερίου που έχουν ανακαλυφθεί ανά το παγκόσμιο από το 2000) η Delek και οι συνεργάτες της έχουν πλέον δημιουργήσει ένα χαρτοφυλάκιο για την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση φυσικού αερίου, σε ποσότητες που από το 2009 φτάνουν τα 33 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια (TCF). Η δε Anver Oil & Gas Exploration L.P. είναι θυγατρική εταιρεία της Delek Group Ltd , 48% της Anver Oil & Gas Exploration L.P. κατέχεται από την Delek Energy και 9% κατευθείαν από την Delek Group.

Έτσι, Delek και Anver είναι οι εταιρείες που ανακάλυψαν τα τεράστια κοιτάσματα φυσικού αερίου στο οικόπεδο Ταμάρ και τη Λεκάνη της Λεβανθίνης το 2004 και το 2009 αγόρα 30% των δικαιωμάτων της Noble Energy επί του οικοπέδου 12 από τις εταιρείες Delek και Anver κρίνεται ως σημαντικότερη εξέλιξη στην νοτιοανατολική Μεσόγειο, τόσο από οικονομικής όσο και από γεωπολιτικής απόψεως. Από οικονομικής απόψεως, το γεγονός πως Delek και Anver, πρωτεργάτριες εταιρείες στην εξερεύνηση και ανακάλυψη φυσικού αερίου στο οικόπεδο Ταμάρ και τη Λεκάνη της Λεβανθίνης τα οποία συνορεύουν με το οικόπεδο 12, αγόρασαν το 30% των δικαιωμάτων επί του οικοπέδου 12, δίνει ελπίδες πως όχι μόνο η επιβεβαιωτική γεώτρηση στο οικόπεδο 12 θα επιβεβαιώσει τους αρχικούς υπολογισμούς τους Noble Energy για την ύπαρξη κοιτάσματος με ποσότητες φυσικού αερίου μεταξύ 6 με 9 τρισεκατομμύρια, αλλά πως ίσως οι ποσότητες αυτές να είναι πολύ μεγαλύτερες από τους αρχικούς υπολογισμούς. Δεν πρέπει να κρίνεται ως τυχαία συγκυρία το ενδιαφέρον των συγκεκριμένων εταιρειών, οι οποίες ήδη δραστηριοποιούνται στα συνορεύοντα με το οικόπεδο 12 οικόπεδα Ταμάρ και Λεκάνη της Λεβανθίνης, αλλά ούτε και το γεγονός πως η αγορά του 30% των δικαιωμάτων έγινε πριν την επιβεβαιωτική γεώτρηση.

Από γεωπολιτικής απόψεως, με τη συμφωνία Noble Energy με Delek και Anver διαφαίνεται μια νέα εποχή στρατηγικής συνεργασίας μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ. Όπως είχε δηλώσει ο Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 11 Φεβρουαρίου 2013, ε την υπογραφή του ανωτέρου συμβολαίου, η Κυπριακή Δημοκρατία θωρακίζεται πολιτικά, αφού οι ανωτέρω εταιρείες έχουν την πλειοψηφία των δικαιωμάτων στα Ισραηλιτικά οικόπεδα. Συνεπώς, η συμμαχία Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ δημιουργεί μεγαλύτερες συνθήκες ασφάλειας και υπεράσπισης των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Δημοκρατίας καθώς και συνθήκες μεταφοράς μέρους του φυσικού αερίου μέσω Κύπρου για την πώληση προς τις παγκόσμιες αγορές, εξέλιξη που θα ενισχύσει τη βιωσιμότητα του έργου καθώς θα αναδείξει ταυτόχρονα τον περιφερειακό χαρακτήρα τόσο του έργου όσο και της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Συνεπώς, κρίνοντας από τα μέχρι στιγμής δεδομένα, το πολλά υποσχόμενο οικόπεδο 12 δείχνει πως θα κρατήσει για αρκετό καιρό το ενδιαφέρον των εταιρειών που ασχολούνται με την ενέργεια, και θα παίξει καθοριστικό ρόλο στις γεωστρατηγικές εξελίξεις στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο.

6.2.2 Έρευνες υδρογονανθράκων-Δεύτερος Γύρος Αδειοδότησης

Τον Οκτώβριο του 2011, εγκρίθηκε ο δεύτερος γύρος αδειοδότησης και στις 12 Μαΐου 2012 ολοκληρώθηκε η υποβολή αιτήσεων έρευνας για την ύπαρξη υδρογονανθράκων και σε άλλα οικόπεδα της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Η επιτυχής διεξαγωγή του δευτέρου γύρου αδειοδότησης για έρευνες υδρογονανθράκων στα θαλάσσια οικόπεδα της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης υπήρξε μέρος της ενεργειακής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως δήλωσε ο τότε Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, κ. Νεοκλής Συλικιώτης.

Όπως ανακοίνωσε το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, αρμόδιο Υπουργείο σε θέματα ενέργειας, ενδιαφέρον για την χορήγηση άδειας εξερεύνησης υδρογονανθράκων στις υπεράκτιες περιοχές της Κύπρου εκδήλωσαν 15 εταιρείες, και συγκεκριμένα 5 εταιρείες και 10 κοινοπραξίες. Το γεγονός της ανακάλυψης κοιτασμάτων στο οικόπεδο 12, έκανε εταιρείες και κοινοπραξίες να εκφράσουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την απόκτηση άδειας εξερεύνησης υδρογονανθράκων στα οικόπεδα που η Κυπριακή Δημοκρατία έθεσε σε διαγωνισμό. Τον Νοέμβριο του 2012 επιλέχθηκαν από την Κυπριακή Κυβέρνηση οι εταιρείες που θα διεξάγουν έρευνες για την ύπαρξη υδρογονανθράκων στα οικόπεδα 2,3,9,10 και 11, με πολλές αντιδράσεις το εσωτερικό για τον τρόπο επιλογής των εταιρειών. Οι διαδικασίες που ακολούθησαν για την επιλογή των εταιρειών/κοινοπραξιών στις οποίες δόθηκε η άδεια έρευνας για την ύπαρξη υδρογονανθράκων δεν είναι ξεκάθαρες. Το πλέον υποσχόμενο οικόπεδο κατά το δεύτερο γύρο αδειοδοτήσεων, ήταν το οικόπεδο 9, το οποίο τελικά κατακυρώθηκε στην κοινοπραξία ENI/KOGAS, Ιταλό-κορεάτικων συμφερόντων. Το συγκεκριμένο οικόπεδο αρχικά είχε κατακυρωθεί στη σύμπραξη TOTAL/NOVATEK και GAZPROMBANK, κοινοπραξία Γάλλο-Ρωσικών συμφερόντων. Διέρρευσε όμως στον τύπο πως η πρόταση της σύμπραξης αυτής δεν πληρούσε όλα τα κριτήρια και έτσι το οικόπεδο 9 κατακυρώθηκε τελικά στη σύμπραξη της Ιταλικής ENI με την Νοτιοκορεάτικη KOGAS, όπως και τα οικόπεδα 2 και 3. Στην TOTAL κατακυρώθηκαν τελικά τα οικόπεδα 10 και 11. Τον Ιανουάριο του 2013 υπογράφηκαν τελικά μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ιταλό-Κορεάτικης κοινοπραξίας ENI/KOGAS, τα συμβόλαια για χορήγηση αδειών εξερεύνησης υδρογονανθράκων στα οικόπεδα 2,3 και 9 της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης.

Τον Φεβρουάριο του 2013 υπογράφηκε μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και της γαλλικής ενεργειακής εταιρείας TOTAL, η χορήγηση αδειών έρευνας υδρογονανθράκων για τα οικόπεδα 10 και 11 εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η TOTAL θεωρείται ένας γαλλικός ενεργειακός κολοσσός από τους μεγαλύτερους στη Γαλλία, και η 5 η μεγαλύτερη διεθνής εταιρεία που ασχολείται με το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο παγκόσμια, με τεράστια εμπειρία σε έρευνες σε μεγάλο βάθος και στην ανάπτυξη θαλάσσιων έργων. Κατά την υπογραφή των συμβολαίων μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και TOTAL, ο

πρόεδρος της TOTAL Μέσης Ανατολής σε θέματα εξερεύνησης και παραγωγής κ. Αρνό Μπροιάκ, ανακοίνωσε πως η TOTAL σκοπεύει να προχωρήσει σε γεωτρήσεις στα οικόπεδα 10 και 11 τόσο για φυσικό αέριο όσο και για πετρέλαιο. Τις φήμες ότι η TOTAL προτίθεται να τρυπήσει στο οικόπεδο 11 πρώτα για πετρέλαιο, επιβεβαίωσε ο Διευθυντής της Υπηρεσίας Ενέργειας του Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού κ. Σόλων Κασίνης. Η TOTAL έχει ισχυρές ενδείξεις πως στο θαλάσσιο όρος του Ερατοσθένη, κομμάτι του οποίου εμπίπτει στα οικόπεδα 10 και 11, υπάρχει κοιτάσμα πετρελαίου. Οι έρευνες πετρελαίου προϋποθέτουν πολύ γρηγορότερες διαδικασίες συγκριτικά με τις έρευνες για την ύπαρξη φυσικού αερίου. Υπολογίζεται από τους ειδικούς πως η Κύπρος θα γνωρίζει σε περίπου 2 χρόνια το μέγεθος των κοιτασμάτων πετρελαίου και των εσόδων που θα έχει τουλάχιστον από το οικόπεδο 11, ενώ περί τα τέλη του 2013 η ειδική πλατφόρμα γεωτρήσεων της TOTAL θα βρίσκεται στην περιοχή των οικοπέδων 10 και 11.

6.2.3 Έρευνες Υδρογονανθράκων: Οικονομικά και Γεωπολιτικά Συμπεράσματα

Τα οφέλη από τις συμφωνίες τόσο με τις ENI/KOGAS όσο και με την TOTAL, εκτός από γεωπολιτικά είναι και οικονομικά. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη πως κατά την περίοδο υπογραφής των συμβολαίων με τις ανωτέρω εταιρείες, η Κυπριακή Δημοκρατία βρισκόταν σε δεινή οικονομική θέση, καθώς ένα μόνο μήνα μετά, η καινούργια κυβέρνηση που εξελέγη στις Προεδρικές εκλογές στις 24 Φεβρουαρίου 2013, διαπραγματεύτηκε με το Eurogroup πακέτο διάσωσης της Κυπριακής οικονομίας για την αποφυγή του σεναρίου χρεωκοπίας. Το Κυπριακό μνημόνιο τελικά ψηφίστηκε από την βουλή των Αντιπροσώπων στις 30 Απριλίου 2013 μετά από μια περίοδο αστάθειας και αβεβαιότητας για το μέλλον του Κυπριακού τραπεζικού συστήματος. Έτσι, κατά την υπογραφή των συμβολαίων με τις TOTAL και ENI/KOGAS, η Κυπριακή Δημοκρατία επωφελήθηκε έσοδα 250 εκατομμυρίων ευρώ, με τη λήψη 150 εκατομμυρίων από την ENI/KOGAS και 100 εκατομμυρίων από την TOTAL.

Όπως ανακοινώθηκε από τον Υπουργό Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού κ. Γεώργιο Λακκοτρύπη, η Κυπριακή κυβέρνηση έδωσε μεγάλη μάχη για να μείνει εκτός Μνημονίου το θέμα της αξιοποίησης του φυσικού αερίου. Υπολογίζεται πως περί το 2013, μετά και το τέλος της επιβεβαιωτικής γεώτρησης στο οικόπεδο 12, η Κυπριακή Δημοκρατία θα μπορέσει να υπογράψει μακροχρόνια συμβόλαια αξιοποίησης των κυπριακών κοιτασμάτων φυσικού αερίου, τα οποία θα μπορούν να τεθούν ως εγγύηση για να επανέλθει η Κύπρος στις παγκόσμιες αγορές και να εξασφαλίσει χρηματοδότηση. Ο ίδιος ο Υπουργός αποκάλυψε το Μάιο του 2013, ότι ενεργειακοί κολοσσοί έχουν ήδη προσεγγίσει την Κυπριακή Κυβέρνηση με την πρόθεση να προαγοράσουν φυσικό αέριο. Όλες αυτές οι εξελίξεις σε οικονομικό επίπεδο, θα πρέπει να εξετασθούν προσεκτικά από τη Λευκωσία για να αξιοποιηθεί στο έπακρον κάθε οικονομική ευκαιρία που παρουσιάζεται και θα έχει ως αποτέλεσμα την γρηγορότερη έξοδο της Κυπριακής Δημοκρατίας από την οικονομική

ύφεση που την ταλανίζει. Σε γεωπολιτικό επίπεδο, εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως τρία οικόπεδα, και ειδικότερα το πολλά υποσχόμενο οικόπεδο 9, κατοχυρώθηκαν σε μια νοτιοκορεάτικη σύμπραξη. Από ότι διαφαίνεται από τις καταστάσεις, τα ιταλικά συμφέροντα πόσο άλλων τα νοτιοκορεάτικα δεν δίνουν κάποιο ιδιαίτερο στρατηγικό βάρος σε αυτή την επιλογή, την οποία θα μπορούσε η Κυπριακή Δημοκρατία να αξιοποιήσει γεωπολιτικά για να προστατεύσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα.

Την ίδια ώρα, έμειναν έξω από τις επιλογές της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά τον δεύτερο γύρο αδειοδότησης, ρωσικοί ενεργειακοί κολοσσοί όπως η NOVATEK και η GAZPROM. Κατά συνέπεια τα ρωσικά συμφέροντα έμεινα εκτός της διαδικασίας αδειοδότησης, από την στιγμή που η Ρωσία έχει εδώ και χρόνια ιδιαίτερες σχέσεις με την Κυπριακή Δημοκρατία. Αλλά κυρίως πρόκειται για ένα κράτος με ιδιαίτερο γεωπολιτικό βάρος το οποίο ανά πάσα στιγμή θα μπορούσε να προστατεύσει τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κύπρου από μια ενδεχόμενη Τουρκική απειλή. Εφόσον διακυβεύονταν τα συμφέροντα της στην περιοχή.

Παρά τον ατυχή-εσκεμμένο ή μη αποκλεισμό των ρωσικών ενεργειακών κολοσσών από τον δεύτερο γύρο αδειοδότησης, το πάζλ εταιρειών που δημιούργησε η Κυπριακή Δημοκρατία με την κατακύρωση των οικοπέδων 2,3,9,10,11 και 12 κατά τους δύο γύρους αδειοδότησης, δεν παύει να είναι ένα πάζλ για δυνατούς παίχτες. Εταιρείες αμερικανικών (Noble Energy), γαλλικών (TOTAL) και Ισραηλινών (Delek και Avner) συμφερόντων συνθέτουν ένα δυνατό σκηνικό συμφερόντων στη Νότιο Ανατολική Μεσόγειο με την προστασία των εταιρικών τους συμφερόντων να συμπίπτει με τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μια μελλοντική είσοδος εταιρειών ρωσικών συμφερόντων, είτε με έναν τρίτο γύρο αδειοδότησης σε μη αδειοδοτούμενα προς το παρόν οικόπεδα είτε με την αγορά ποσοστών από τις εταιρείες στις οποίες ήδη κατακυρώθηκε η έρευνα υδρογονανθράκων, θα είχε ως άμεση συνέπεια την εμπλοκή των ρωσικών συμφερόντων στην περιοχή, δημιουργώντας ίσως μια νέου είδους σχέση Κύπρου Ρωσίας και προστασίας των κυριαρχικών δικαιωμάτων της πρώτης από τη δεύτερη.

6.2.4 Η Κυπριακή Αποκλειστική Ζώνη και η θέση της Τουρκίας

Από τη στιγμή που Κυπριακή Δημοκρατία ανακοίνωσε τις προθέσεις της για ερευνητικές γεωτρήσεις και την πιθανή εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στην Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνης βάση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων και του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, βρίσκεται καθημερινά στο στόχαστρο προκλητικών ενεργειών και απειλών από την Τουρκία. Η Τουρκία παραβιάζει και υποσκάπτει καθημερινά την κυριαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας, πρώτιστα με τη συνεχιζόμενη στρατιωτική κατοχή του 38% του νησιού από το 1974, με τη μη αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας ως κράτους, αλλά και με άλλες προκλητικές ενέργειες όπως η παρενόχληση ερευνητικών ωκεανογραφικών σκαφών εντός της Κυπριακής Αποκλειστικής Ζώνης, από Τουρκικά πολεμικά πλοία και αεροσκάφη τα οποία διενεργούν έρευνες στην περιοχή.

Το Τουρκικό σειсмоγραφικό σκάφος «Πίρι Ρέις» πραγματοποιεί συχνά σεισμικές έρευνες εντός της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Η Τουρκία με τη συνεχή αδιάλλακτη και προκλητική της στάση, υποστηρίζοντας πως οι ενέργειες της Κυπριακής Δημοκρατίας για εκμετάλλευση του φυσικού της πλούτου δεν συνάδουν με το Διεθνές Δίκαιο όπως η ίδια θέλει να το ερμηνεύει, αφού δεν έχει υπογράψει, συνεπώς ούτε επικυρώσει, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Η Τουρκία διατηρεί την πάγια τακτική να μην υπογράψει την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας για να μην αναγκασθεί να αναγνωρίσει το δικαίωμα του Καστελόριζου σε θαλάσσιες ζώνες. Κατά συνέπεια, η Τουρκία θεωρεί πως οι θαλάσσιες της ζώνες συνορεύουν με αυτές της Αιγύπτου. Μία τέτοια θέση δεν δέχεται η Ελλάδα, διακηρύττοντας με κάθε ευκαιρία, πως βάση του Δικαίου της Θάλασσας, το Καστελόριζο έχει θαλάσσιες ζώνες.

6.2.5 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη: Σχέσεις Τουρκίας-Ελλάδας

Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει υπογράψει και επικυρώσει τη Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας (1982), ακόμη δεν έχει προβεί στην οποιαδήποτε οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης στο Αιγαίο, παραμένοντας μαζί με τη Συρία και την Τουρκία, ένα από τα κράτη που δεν έχουν προβεί σε αυτή την κίνηση. Κατά την ανακήρυξη της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, η Ελλάδα συνεχάρη την Κυπριακή Δημοκρατία για την πρωτοβουλία, καθώς Κυπριακή και Ελληνική Κυβέρνηση ήταν σε συνεχείς διαβουλεύσεις λόγω μιας πιθανής «αντίδρασης» εκ μέρους Τουρκίας. Παρ' όλα αυτά, η Ελληνική Κυβέρνηση όχι μόνο δεν ακολούθησε το παράδειγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας για την ανακήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, αλλά όπως αναλύθηκε ανωτέρω ζήτησε από την Κυπριακή Δημοκρατία να καθορίσει τη Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη 15 χιλιόμετρα ανατολικότερα του δυτικού σημείου που η Κυπριακή Δημοκρατία δικαιούται βάση Διεθνούς Δικαίου, για να μην διαφανεί επί χάρτου η Ελληνοτουρκική διαφορά επί των θαλασσιών ζωνών που το Καστελόριζο δικαιούται. Η μη κήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης από την Ελλάδα, δεν πρέπει να θεωρηθεί άσχετη με την πολιτική κατευνασμού που η Ελλάδα ακολουθεί από τη δεκαετία του '90 στις σχέσεις της με την Τουρκία.

Η εκάστοτε Ελληνική Κυβέρνηση πιστεύει πως η ανακήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης θα ερμηνευθεί ως μια ανεπιθύμητη ενέργεια εκ μέρους της Τουρκίας ίσως και ως *casus belli*, αφού η ίδια η Τουρκία ακολουθεί σταθερά μια στρατηγική ηγεμονικής επικράτησης παρά μια στρατηγική διακρατικής συνύπαρξης. Θα πρέπει όμως η Ελλάδα σύντομα να κάνει το καθοριστικό βήμα και τόσο να οριοθετήσει όσο και να ανακηρύξει Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη, παρά τους φόβους για τις αντιδράσεις της Τουρκίας. Βέβαια αυτή η κίνηση προϋποθέτει την ανάλογη στρατηγική και διπλωματική προετοιμασία, θωρακίζοντας τα εθνικά της συμφέροντα με τις σωστές στρατηγικές συμμαχίες, οι οποίες θα αποτρέψουν μια ακραία αντίδραση της Τουρκίας. Δεν πρέπει να λησμονείται σε όλο αυτό το επίπεδο ανάλυσης, η δίνη οικονομική θέση της Ελλάδας και η ένταξή της στο μηχανισμό

στήριξης. Συνεπώς, η Ελλάδα χρειάζεται σήμερα όσο ποτέ άλλοτε την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών της πόρων, οι οποίοι θα την θέσουν ξανά σε τροχιά ανάπτυξης και θα την επαναφέρουν στις παγκόσμιες αγορές.

6.2.6 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη: Σχέσεις Τουρκίας-Λιβάνου

Η Τουρκία αντέδρασε και στην υπογραφή συμφωνίας οριοθέτησης των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών Κυπριακής Δημοκρατίας και Λιβάνου, προβάλλοντας το επιχείρημα πως ο Λίβανος έπρεπε να ζητήσει και τη γνώμη της Τουρκίας για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής του Ζώνης του βάση της μέσης γραμμής, αφού η θαλάσσια περιοχή περιλαμβάνει «Τουρκικό μέρος». Έτσι, η συμφωνία μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Λιβάνου έγινε μυστικά. Λόγω των πιέσεων που ασκούσε η Τουρκία στο Λίβανο για μη υπογραφή της συμφωνίας, η οποία ανακοινώθηκε αμέσως μετά την υπογραφή. Η Τουρκία κινήθηκε αμέσως παρασκηνιακά για να καταργήσει τη συμφωνία Κύπρου –Λιβάνου, με αποτέλεσμα η Κυπριακή Δημοκρατία να έχει επικυρώσει τη συμφωνία, αλλά κάτι τέτοιο να μην έχει συμβεί από το κοινοβούλιο του Λιβάνου, χωρίς βέβαια το τελευταίο να την έχει απορρίψει. Βάση πρόσφατων εξελίξεων, η Λευκωσία κάνει προσπάθειες προσέγγισης του Λιβάνου για συνεργασία σε θέματα ενέργειας με το ενδεχόμενο συνεργασίας Κύπρου και Λιβάνου για συνεκμετάλλευση του φυσικού αερίου στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη των δύο κρατών, με την προϋπόθεση το Κοινοβούλιο του Λιβάνου να επικυρώσει τη συμφωνία οριοθέτησης των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών των δύο κρατών.

6.2.7 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη: Σχέσεις Τουρκίας-Ισραήλ

Η Τουρκία συνέχισε την προσπάθεια ακύρωσης των συμφωνιών οριοθέτησης της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις γείτονες χώρες και κατά την υπογραφή της συμφωνίας οριοθέτησης της Κυπριακής Δημοκρατίας με το Ισραήλ. Παρόλο που η ίδια δεν έχει αξιώσεις στην περιοχή η οποία οριοθετήθηκε μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ, άσκησε κριτική στην συμφωνία, η οποία όπως ισχυρίζεται δεν έλαβε υπόψη τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων κατά τη σύναψη της συμφωνίας.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως για αρκετά χρόνια το Ισραήλ αρνούσαν να διαπραγματευθεί με την Κυπριακή Δημοκρατία την οριοθέτηση των συνόρων της Κυπριακής και Ισραηλίτικης Αποκλειστική Οικονομική Ζώνης λόγω της στενότητας σχέση και συμμαχίας του Ισραήλ με την Τουρκία αλλά και λόγω της διαφοράς Ισραήλ και Λιβάνου για την οριοθέτηση των αποκλειστικών Οικονομικών τους ζωνών. Τα δεδομένα άλλαξαν άρδην μετά τη ρήξη των σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ το 2010. Κατά συνέπεια η στάση του Ισραήλ άλλαξε και έτσι επετεύχθη η υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ για τον καθορισμό των

γειτνιαζόντων Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών τους. Από το 2010 η Κύπρος φαίνεται να εκμεταλλεύτηκε τη ρήξη των σχέσεων Ισραήλ-Τουρκίας με αποτέλεσμα οι διμερείς τους σχέσεις να έχουν εισέλθει σε μια νέα περίοδο άνθισης, βασισμένη στις εξαιρετικές γειτονικές τους σχέσεις και στα κοινά πλέον λόγω και της ανακάλυψης υδρογονανθράκων οικονομικά τους συμφέροντα. Τα τελευταία 3 χρόνια έχουν λάβει χώρα ανταλλαγές επισκέψεων υψηλού επιπέδου, όπως οι επίσημες επισκέψεις του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Δημήτρη Χριστόφια τον Μάρτιο του 2011 στο Ισραήλ, του Προέδρου του Ισραήλ κ. Σιμόν Πέρες τον Νοέμβριο του 2011 και του Ισραηλινού Πρωθυπουργού, κ. Βενιαμίν Νετανιάχου τον Φεβρουάριο του 2012 στην Κύπρο. Μάλιστα η επίσκεψη του κ. Νετανιάχου ήταν η πρώτη επίσκεψη Ισραηλινού Πρωθυπουργού στην Κύπρο. Αυτή τη συγκεκριμένη περίοδο υπεγράφησαν και ήδη εφαρμόζονται ένας τεράστιος αριθμός διμερών συμφωνιών.

Τις εξαιρετικές σχέσεις Κύπρου-Ισραήλ τα τελευταία χρόνια, πρόλαβε η συγγνώμη που ζήτησε ο Πρωθυπουργός του Ισραήλ από τον Πρωθυπουργό της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν για το περιστατικό του Μαβί Μαρμαρά τον Μάρτιο του 2013. Παρόλο που γενικά η ομαλοποίηση των Ισραηλινό-Τουρκικών σχέσεων ήταν ένα γεγονός που ο διπλωματικός κόσμος περίμενε σε βάθος 10 χρόνων, το σύντομο χρονικό διάστημα στο οποίο αυτή άρχισε μπορεί να χαρακτηριστεί και ως έκπληξη. Οι δύο χώρες συμφώνησαν να εξομαλυνθούν οι σχέσεις τους, να επιστρέψουν οι πρέσβεις τους, να ματαιωθεί η δικαστική δίωξη των Ισραηλινών στρατιωτών στην Τουρκία και να καταβληθούν αποζημιώσεις στις οικογένειες των θυμάτων. Παρόλο που κάποιοι αναλυτές θεωρούν πως αυτή η συγγνώμη θα έχει επιπτώσεις στις πρόσφατες εξαιρετικές σχέσεις Κύπρου-Ισραήλ, κάποιοι άλλοι θεωρούν πως η Τουρκία έχει χάσει το ρόλο του αξιόπιστου συμμάχου στα μάτια του Ισραήλ, γι' αυτό και το Ισραήλ αντιμετωπίζει πλέον την Κυπριακή Δημοκρατία ως στρατηγική εξόδου από τις νέες ηγεμονικές βλέψεις της Τουρκίας.

Έτσι και η Κυπριακή Δημοκρατία, παρά τις νέες εξελίξεις στις Ισραηλινό-Τουρκικές σχέσεις, συνεχίζει τις προσπάθειες διατήρησης των εξαιρετικών σχέσεων που δημιουργήθηκαν με το Ισραήλ. Το Μάιο του 2013, ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης μετά το γεύμα εργασίας που παρέθεσε ο Ισραηλινός ομόλογος του κ. Σιμόν Πέρες, σχολίασε χαρακτηριστικά πως όχι μόνο οι σχέσεις Κύπρου-Ισραήλ δεν εξαρτώνται από τις οποιεσδήποτε πολιτικές εξελίξεις εκτός των δύο χωρών, αλλά πως προβλέπει επίσης σε ενίσχυση των σχέσεων των δύο χωρών. Συνεπώς, αντίθετα από ότι θα περίμενε κανείς, μια νέα εποχή αρχίζει στις σχέσεις Κύπρου-Ισραήλ, δίνοντας στην Κύπρο ένα γεω-στρατηγικό βάρος και ένα καινούργιο σύμμαχο και προασπιστή των κυριαρχικών της δικαιωμάτων.

6.3 Κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και Κυπριακό Πρόβλημα

Η πολλές φορές αναφερθείσα προκλητική θέση της Τουρκίας πως θα οριοθετήσει την δική της Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη μαζί με την ούτως καλούμενη «Τουρκική Δημοκρατία της βορείου Κύπρου» και την έναρξη ερευνών για την ύπαρξη υδρογονανθράκων σε περιοχές που ανήκουν στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας, έχει πολλές φορές καταδικαστεί από την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία προσφεύγει στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, τον οποίο και ενημερώνει για την παραβίαση της κυριαρχίας της και των κυριαρχικών της δικαιωμάτων.²² Πολλές φορές η Τουρκία προκαλεί προβλήματα στις απευθείας συνομιλίες επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος, εμπλέκοντας το ζήτημα της εύρεσης και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων άμεσα ε το Κυπριακό ζήτημα. Όμως, η εύρεση κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας πρέπει να μείνει εκτός των διαπραγματεύσεων για επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, παρά τις επιδιώξεις της Τουρκίας να το εντάξει στις συνομιλίες. Το κυπριακό φυσικό αέριο αποτελεί περιουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι περιουσία ελληνοκυπριακής κοινότητας η οποία συνομιλεί με την τουρκοκυπριακή κοινότητα για επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, αν και το τελευταίο πρέπει να θεωρείται ως πρόβλημα παράνομης στρατιωτικής κατοχής και όχι ως δικοινοτικό ζήτημα.

Βάση του Άρθρου 2 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, στη Δημοκρατία υπάρχουν δυο κοινότητες: η Ελληνική και η Τουρκική Κοινότητα. Επομένως, η περιουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας ανήκει σε Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Έτσι η ένταξη των κοιτασμάτων του φυσικού αερίου και η αξιοποίηση τους από την Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχουν καμία θέση στις συνομιλίες για την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, αλλά αποτελούν περιουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας η οποία δύναται να τα αξιοποιήσει βάση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων που της προσδίδει το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο. Αποτελεί αδιαμφισβήτητο πλέον γεγονός πως η Κυπριακή Δημοκρατία έχει να επιτελέσει ένα σημαντικό ίσως και πρωταγωνιστικό ρόλο στην ενεργειακή σκακιέρα της Νότιο Ανατολικής Μεσογείου. Η πρόσφατη επιβεβαίωση της ύπαρξης υδρογονανθράκων στις θαλάσσιες ζώνες της έχει προσθέσει νέες πτυχές στις δυνατότητες αξιοποίησης της θέσης της στην Νότιο Ανατολική Μεσόγειο.

22) Κατάθεση εγγράφου στα Ηνωμένα Έθνη για τη θέση της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με τη χορήγηση από την Τουρκία αδειών εξερεύνησης υδρογονανθράκων σε περιοχές που εμπίπτουν στην κυπριακή ΑΟΖ-28/06/2012

Από το 2003 που η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε την πρώτη συμφωνία οριοθέτησης της Μέσης Γραμμής μεταξύ της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της με αυτής της Αιγύπτου, απέκτησε πλέον θαλάσσια σύνορα με τη μεγαλύτερη και πολυπληθέστερη αραβική χώρα της νοτιοανατολικής Μεσογείου. Ακολούθησε η υπογραφή συμφωνίας οριοθέτησης της Μέσης Γραμμής με τον Λίβανο το 2007 και με το Ισραήλ το 2010. Συνεπώς, η θάλασσα της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν χωρίζει την Κύπρο από τους γείτονές της πια, αλλά αποτελεί χώρο κοινών συνόρων και συμφερόντων. Η ανακάλυψη υδρογονανθράκων δημιουργεί νέες προοπτικές και νέα δυναμική στον ρόλο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η ενέργεια αποτελεί πλέον ένα από τους σημαντικότερους τομείς της, τόσο στην οικονομία όσο και από πλευράς εθνικής και στρατηγικής ασφάλειας.

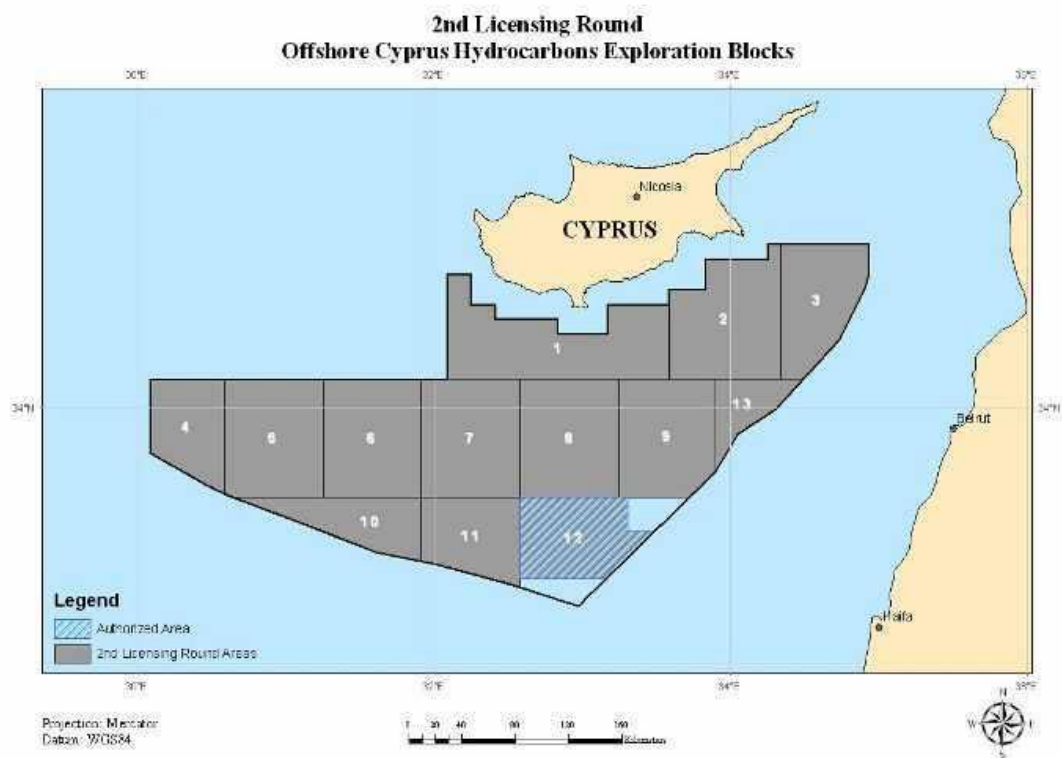
Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει καθορίσει ως σαφή στρατηγικό στόχο τη μετατροπή της Κύπρου σε περιφερειακό ενεργειακό κέντρο για συγκέντρωση, επεξεργασία, διέλευση ή και διαμετακόμιση ενεργειακών πόρων από τη γύρω περιοχή στις ευρωπαϊκές και τις διεθνείς αγορές. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι δημιουργία των αναγκαίων υποδομών και της ενεργειακής υποδομής, που ενδεχομένως θα συμβάλει στη διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Κύπρος, με τα τεράστια κοιτάσματα φυσικού αερίου στη Μεσόγειο, θα προσφέρεται ως μια εναλλακτική οδός για προμήθεια της Ευρώπης με φυσικό αέριο. Έτσι και ίδια η Ευρώπη, έχει λόγο να στρέψει την προσοχή της προς τη νοτιοανατολική Μεσόγειο και να ενδιαφερθεί για την ασφάλεια του νησιού, καθώς η Κύπρος ως περιφερειακό ενεργειακό κέντρο μπορεί να μειώσει την εξάρτηση της ίδια της Ευρώπης από την παροχή φυσικού αερίου από τη Ρωσία. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το καινούργιο κεφάλαιο των σχέσεων μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ, ειδικότερα μετά τις προϋποθέσεις επανέναρξης των Ισραηλινό-Τουρκικών σχέσεων.

Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει να θεωρείται πλέον από το Ισραήλ ως ένας σύμμαχος σε μια περιοχή που περιπλέκεται από μη φιλικές ή ακόμα και εχθρικές χώρες προς αυτό. Επιδίωξη της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι να ενισχύσει τους μηχανισμούς συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο και στο μέτρο που είναι εφικτό, να προωθήσει τη συνεννόηση μεταξύ Ευρωπαίων, Αράβων και Ισραηλινών για συνεργασία σε αυτή την πολυτάραχη περιοχή της Νότιο-Ανατολικής Μεσογείου. Η συνεχόμενη προκλητική συμπεριφορά της Τουρκίας, σε συνδυασμό με το εδώ και χρόνια συνεχιζόμενο πρόβλημα της Τουρκικής στρατιωτικής κατοχής ενός μεγάλου μέρους της Κύπρου περιπλέκει τα πράγματα.

Ακόμα περισσότερο όμως περιπλέκει τα πράγματα η οικονομική κρίση που κτύπησε και την Κύπρο. Οι διαβουλεύσεις με την Τρόικα για το Κυπριακό Μνημόνιο περιελάμβαναν και τον τρόπο αξιοποίησης των εσόδων από το φυσικό αέριο, με την Κυπριακή Κυβέρνηση να θέλει να αξιοποιήσει τα έσοδα για την ανάπτυξη, με την Τρόικα από την άλλη να θέλει αυτά τα έσοδα να συνομολογηθούν ως μέρος της πληρωμής του χρέους που προέκυψε από τη δανειακή σύμβαση. Στην τελική συμφωνία μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Τρόικας οποία ψηφίστηκε από τη βουλή των Αντιπροσώπων τον Απρίλιο του 2013, η Κυπριακή Κυβέρνηση κατάφερε να μην συμπεριληφθεί το φυσικό αέριο στους όρους του Μνημονίου.

Συνεπώς η Κυπριακή Δημοκρατία θα μπορέσει να αξιοποιήσει κατά βούληση τα έσοδα από το φυσικό αέριο, δίνοντας προτεραιότητα στην ανάπτυξη, την έξοδο της Κυπριακής οικονομίας από την ύφεση και την επανείσοδο της Κύπρου στις διεθνείς αγορές. «Καταπληκτικά, μέσα στο σημερινό ασταθές γεωπολιτικό περιβάλλον και την αυξανόμενη ζήτηση ενέργειας από την Ευρώπη, η Κύπρος θα μπορούσε να γίνει το «ουδέτερο έδαφος» της Ανατολικής Μεσογείου, όπου τα συμφέροντα των χωρών της περιοχής θα συναντώνται για καλύτερη αξιοποίηση του φυσικού τους πλούτου, υπέρ του συμφέροντος των ιδίων των λαών της περιοχής, της σταθερότητας και της ειρήνης στη Μέση Ανατολή και την απρόσκοπτη παροχή ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση».²³

23) Ομιλία της Υπουργού Εξωτερικών δρος Ερατούς Κοζάκου-Μαρκουλλή στην Ημερίδα του Γραφείου Διεθνών Σχέσεων Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ με θέμα: «Η Κυπριακή Δημοκρατία ως χώρα παραγωγής ενέργειας: Ρόλος και σχέσεις με τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου» 18/02/2012

Χάρτης XV. Περιοχές ερευνών Κύπρου

Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού Κύπρου

http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/dmlhcarbon_gr/dmlhcarbon_gr?OpenDocument

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- UNCLOSOR, Τόμος III, σελ. 107-142.
- UNCLOSOR, Τόμος IV, σελ. 196.
- Τσάλτας, Γ. , 1986, ζώνες εθνικής δικαιοδοσίας, πανεπιστημιακές σημειώσεις
- Καρακωστανόγλου, Β., 2001, η Αποκλειστική οικονομική Ζώνη στο δίκαιο της θάλασσας, το νομικό καθεστώς με έμφαση στην αλιεία
- Τσάλτας, Γ. , 1986, ζώνες εθνικής δικαιοδοσίας, πανεπιστημιακές σημειώσεις
- Καρακωστανόγλου, Β., 2001, η Αποκλειστική οικονομική Ζώνη στο δίκαιο της θάλασσας, το νομικό καθεστώς με έμφαση στην αλιεία
- O' Connell, D.P. 1984, the international law of the sea oxford clarendon press vol 2
- Browning, D., S., 1968, exproilation of submarine mineral resourses bend the continental shelf
- Ντόκος. 2011, από τα βαλκάνια στη νοτιοανατολική Ευρώπη έκδοση Σιδέρη

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

- Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή, Νέοι Φάκελοι, <<Τα Μυστικά Βήματα της Κύπρου>>, ανακτήθηκε 11 Μαΐου 2013, (<http://folders.skai.gr/main/theme?locate=el&id=265>.)
- http://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm The United Nations Convention on the Law of the Sea, Προσπελάστηκε την 30-03-2012.
- Σοφία Παπαϊωάννου, Νέοι Φάκελοι, <<Τα Μυστικά Βήματα της Κύπρου>>, ανακτήθηκε 11 Μαΐου 2013, <http://folders.skai.gr/main/theme?locate=el&id=265>
- <<Landau: Israel would defend off-shore gas find with force>>, ανακτήθηκε 1/05/2013 <http://www.jpost.com/Israel/Article.aspx?id+179620>
- H.E. General Michel Sleiman, President of the Republic of Lebanon, Address at 66th Session of the General Assembly of the United Nations (Sept. 21, 2011) ανακτήθηκε 1 Μαΐου 2013, http://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/66/LB_en.pdf
- Συνέντευξη Νίκου Ρολάνδη, <<Προεκτάσεις>>, ανακτήθηκε 21/04/2013, <http://www.youtube.com/watch?v=Uy-Pi5lpFyA>
- Σόλων Κασσίνης, IENE, 17^ο Εθνικό Συνέδριο Ενέργειας, <<Ενέργεια και Ανάπτυξη 2012>>, <http://www.iene.gr/energy-development2012?articlefiles?session4?Kasinis-power-point.pdf> **Minister Rolandis: Greece in 2003 refused Kastelorizo's EEZ** www.youtube.com
- <<Προς συνεργασία Κύπρου-Λιβάνου για το φυσικό αέριο>>, ανακτήθηκε, 21/04/2013 <http://www.capital.gr/NewsTheme.asp?id=1767418>
- Σόλων Κασσίνης, Οι Νέοι Φάκελοι, <<Τα Μυστικά Βήματα της Κύπρου>>, ανακτήθηκε 23 Φεβρουαρίου 2013 <http://folders.skai.gr/main/theme?id=265&locate=el>
- Γιώργος Λιλλήκας, πρώην Υπουργός Εξωτερικών, Οι Νέοι Φάκελοι, <<Τα Μυστικά Βήματα της Κύπρου>>, ανακτήθηκε 23 Φεβρουαρίου 2013 <http://folders.skai.gr/main/theme?id=265&locate=el>
- Σόλων Κασσίνης, <<Natural Gas in the Eastern Mediterranean - Casus Belii or Chance for Regional Cooperation>>, The Institute of National Security Studies, Tel Aviv 5/07/2012 <http://www.youtube.com/watch?v=3QiWl-B1Bmg>

- Σόλων Κασσίνης, <<Προεκτάσεις>>, ανακτήθηκε 21 Απριλίου 2013, <http://www.youtube.com/watch?v=Uy-Pi5lpFyA>
- Συνέντευξη Γιώργου Λιλλήκα στη Δεξαμενή Σκέψης <<Θουκυδίδη>>, ανακτήθηκε 3 Μαΐου 2013, <http://www.thoukidides.com/work-of-thematic-teams/general/67.html>
- Πέτρος Θεοχαρίδης, <<Αντίστροφη μέτρηση για το Οικόπεδο 12>> ανακτήθηκε 11 Μαΐου 2013, <http://agentsupporting.com/antistrofi-metrhsh-gia-gia-thn-epibebaiwtikh-gewtrhsh-sto-oikopedo-12>
- <<Ιούνιο η επιβεβαιωτική Γεώτρηση στο 12>> ανακτήθηκε 11 Μαΐου 2013, <http://cyprusnews.eu/alitheia-oikonomia/1130388-%CE%B9%CE%BF%CF%8D%CE%BD%CE%B9%CE%BF-%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B2%CE%B5%CE%B2%CE%B1%CE%B9%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B3%CE%B5%CF%8E%CF%84%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%83%CF%84%CE%BF-12.HTML>
- <http://ir.delek-group.com/phoenix.zhtml?c=160695&p=irol-newsArticle&ID=174153&highlights=> , ανακτήθηκε 11 Μαΐου 2013
- <http://www.delek=group.com/AboutUs/Overview.aspx>, ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013
- <http://investing.businessweek.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapid=200333322>ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013
- <http://www.delek-group.com/Holdings/EnergyInfrastructure/AnverOilExploration.aspx> ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013
- <<Εκλεισε ο β γύρος αδειοδοτήσεων>>, ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013 http://typos.com.cy/nqcontent.cfm?a_id=189152
- <<ΑΟΖ: Υπογράφηκε η συμφωνία Λευκωσίας-TOTAL>> ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013 <http://www.skai.gr/news/finance/article/223236/antigrafotoukypros-yprografetai-i-sumfonia-total-leukosias-gia-ereunes-udrogonanthrakon>
- Κατάλογος εταιρειών οι οποίες εκδήλωσαν ενδιαφέρον για τον Β' Γύρο Χορήγησης Αδειών Εξερεύνησης Υδρογονανθράκων για τις Υπεράκτιες Περιοχές της Κύπρου, Ανακτήθηκε 3 Μαΐου 2013. [http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/All/85A6CDEEC8664060C2257A0800351CF5\\$file/Κατάλογος%20εταιρειών%20οι%20οποίες%20εκδήλωσαν%20ενδιαφέρον.pdf](http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/All/85A6CDEEC8664060C2257A0800351CF5$file/Κατάλογος%20εταιρειών%20οι%20οποίες%20εκδήλωσαν%20ενδιαφέρον.pdf)

- <http://www.philenews.com/el-gr/New-Homepage-With-Slider/4995/122329/oikopedo-9-ekanan-no-1-tin-5i-sti-katataxi-total-novatec-gasprom>, ανακτήθηκε 3 Μαΐου 2013

- http://www.eni.com/en_IT?company/company.shtml, ανακτήθηκε 3 Μαΐου 2013

- http://www.kogas.or.kr/kogas_eng/htmlk/who/who_01.jspανακτήθηκε 3 Μαΐου 2013

- <<Υπογράφηκαν τα Συμβόλαια της Κύπρου για έρευνες στην ΑΟΖ>>, ανακτήθηκε 3 Μαΐου 2013
<http://www.skai.gr/news/finance/article/222365/upografikan-ta-sumvolaia-tis-kyprou-gia-tis-ereunes-stin-aoz>

- <http://www.total.com/en/about-total/group-presentation/group-profile-922614.html>, ανακτήθηκε 3 Μαΐου 2013

- <<Για πετρέλαιο θα τρυπήσει η TOTAL>>, ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013
<http://www.antliwo.com/oikonomia/2013/02/06/ayrio-h-ypografh-twn-symnolaiwn-me-thn-t>

- <<Υπογραφές Total 06 02>>, ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013
http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=NozTGNkGpTY

- «Κομβικό σημείο η επιβεβαιωτική γεώτρηση “Αφροδίτη”», ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013,
<http://www.defencenet.gr/defence/item/%C2%AB%CE%BA%CE%BF%CE%BC%CE%B2%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B2%CE%B5%CE%B2%CE%B1%CE%B9%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B3%CE%B5%CF%8E%CF%84%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B1%CF%86%CF%81%CE%BF%CE%B4%CE%AF%CF%84%CE%B7%C2%BB>

- «Κύπρος και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη-Προκλητική Συμπεριφορά Τουρκίας» ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013
<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/0/AB89462E00BC0F73C22575710025E69C?opendocument>

- http://www.un.org/Deptw/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm Ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2013
- «Προς Συνεργασία Κύπρου-Λιβάνου για το φυσικό Αέριο» ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2013, <http://www.capital.gr/NewsTheme.asp?id=1767418>
- Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Τελ Αβίβ, ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2013, http://www.mfa.gov.cy/mfa/ambassies/embassy_telaviv.nsf/DMLbilateral_gr/DMLbilateral_gr?OpenDocument
- «Συγγνώμη Νετανιάχου, συγχώρεση Ερντογάν για Μαβί Μαρμαρά» ανακτήθηκε 22 Μαρτίου 2013, http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathbreak_1_22/03/2013_489448,
- Συνέντευξη Δρ Αλιόν Λιέλ, «Η συγγνώμη του Ισραήλ στην Τουρκία και η Κυπριακή ΑΟΖ», ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2013, <http://folders.skai.gr/main/theme?id=375&locate=el>
- «Αναστασιάδης: Νέα εποχή στις σχέσεις Κύπρου-Τελ Αβίβ», ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2013, <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=227677subid=2&pubid=6382287>
- «Ενεργειακή Ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση» ανακτήθηκε 1 Ιουνίου 2013 <http://www.europarl.europa.eu/news/el/pressroom/content/20120420IPR43617/html/%CE%95%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CE%91%CF%83%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%95%CE%95>